Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 215 (17338) | 1986 оной сентябриин 18, четверг | Сэн 3 мүн.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА 86

ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭХИ БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ТҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР ТҮГЭСХЭЕ!

Сентябриин 16-най мэдээгээр бүхыдөө 348,5 мянган гектар тариан хадагдаад, тэрэнэй 81 процентнь сохигдожо абтаа. Хамтадаа 323,5 мянган гектарта тариан хуряагдаад, 429 мянга гаран тонно орооһон абтаа.

Кабанскын, Зэдын, Прибайкалиин, Баргажанай районуудай олонхи ажахынууд таряагаа хуряажа дүүргээ.

ҺҮҮЛШЫН ГЕКТАРНУУД

Булюутэй тосхонһоо хойшоо холо бэшэхэнэ, набтаршаг хадын наада хажуугай ташаланда зургаан комбайн хойно хойноһоо һубаринхай, обёосой поли дээрэ аалиханаар урагшаа дабшахань харагдаба. Эндэ ажахын механизаторнууд ургаса хуряалгынгаа һүүлшын шатын тэмсэлые үргэлжэлүүлжэ ябана гээшэ.

Уданшьегүй түрүүшын комбайнай тогтохотойнь эдли хүхэ үнгэтэй ГАЗ-53 түхэлэй түмэр кузовтай автомашина тэрээндэ дүтэлэн тогтохотойнь сасуу, нюдэ сабшаха зуура комбайнай бункерай ута хоолойһоо алтан шаргал тариан адхаршаба. Эдэ бүгэдые анхаралтайгаар харан удаан зогсобоб. Тиимэшье удаан болоншьегүй кузов таряагаар дүүрэшэбэ. Эгээл энэ үедэ автомашинын жолоошон М. И. Ефимовтэй хоёр-гурбан үгэ андалдабаб.

— Поли дээрэһээ таряа шэрэлгэдэ совхозой хоёр автомашина табигданхай. Энэ зургаан комбайниие гүйсэд хангажа шаданабди. Эндэһээ табан модоной газарта түбэй ороохоной тоог оршодог юм. Нүгөө нүхэрни баһал иимэ түхэлэй автомашинада хүдэлнэ. Тэрэ удахагүй ерэхэсэ байгаа ёһотой, — гэжэ Михаил Иванович түргэхэн машинадаа һууһаар, саашаа табилуулшана.

Энэ комбайнай эзэнтэйнь, мүн тэрэнэй туһалагшатайнь танилсабабди. Тэрэ 1968 онһоо хойшо комбайнераар хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоһон Федор Иванович Ефимов гээшэ. Штурвальщигаар залуу комсомолец Николай Ефимов ажаллана.

— Федор Иванович энэ һаяхан ошоһон автомашинын жолоошонтой аха дүү болоно гүт? — гэжэ асуубаб.

— Үгы даа. Эндэ хэнтэйшье уулзаа һаатнай, хуу Ефимовууд болохо. Гайхахаар бэшэ. Мүнөө эндэ хүдэлжэ байһан комбайнернуудтнай бултандаа Ефимов гэһэн фамилитай. Жэжээлхэдэ, энэ ерэжэ ябаһан талын онгосын эзэн Степан Меркулович Ефимов, туһалагшаарнь Петр Ефимов, гурбадахи комбайнда Федор Феоктистович Ефимов гэхэ мэтэшэлэн, — гэжэ нүхэрни харюусаа һэн.

— Энэ полидо һаянай ороолтойт. Хэзээ таряа хуряалгаяа дүүргэхэтнайб?

— Мүнөө хуряажа ябаһан Намдяашкинын таряаланда үдэ багаар орообди. Энэмнай 140 гектар болодог юм. Тэрэнээ үглөөдэр дууһаха ёһотойбди. Энэ хадын саада хажууда үшөө 80 гектар газарай ургаса хуряагдаха байна. Тиигээд эндэмнай дууһаха зэргэтэй. Тосхонһоо саашаа шэниисын полидо бэшэ комбайнуудмай хүдэлгэгдэнэ. Хоёр-гурбан хоногһоо бултыень дууһаха ёһотойбди, — гэжэ нүхэр Ефимов мэдүүлбэ.

Мүнөө эндэхи комбайнууд обёосоо сэхэ хуряана. Механизаторнуудай мэдүүлһэнэй ёһоор техникэнь һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Эндэ нүүдэл мастерской бии. Ямар нэгэ агрегадай эбдэржэ зогсобол, мастерскойн слесарь, мастер-заһабарилагша, электро-гагнуургшан дары түргэнөөр ерэжэ, заһабарилга хэдэг гуримтай.

Ороохо таряа хуряалгын үедэ үнэтэ сагаа хооһоор гээхэгүйн тула комбайнернуудые хээрэ халуун эдеэгээр хангадаг юм. Тоһо, түлишөөр, техническэ талаар хангаха албанууд мүн лэ өөһэдынгөө уялгануудые һайн дүүргэнэ.

— Ургаса хуряалгаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр, түргэн болзорто үнгэргэхын хойноһоо горитой оролдолго гарганабди. Энэ жэлэй ургаса нёдондонойхидо хүрэхэгүй. Хэды тиимэшье һаань, ургаа болоһон ороохо таряагаа эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхын түлөө оролдохобди, — гэжэ Ф. И. Ефимов хэлээ бэлэй.

Д. ДОНДОКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Социалис мүрысөөндэ хододоо түрүүлдэг С. М. Ефимов [баруун гарһаа], П. М. Ефимов хоёр комбайнайнгаа хажууда. 2. Түрүү комбайнер Ф. И. Ефимов.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Бэшүүрэй районой.

Булюутын совхоз.

БОГОНИ БОЛЗОРТО БҮТЭЭГЭЭБДИ

Ямаршье жэлдэ ургаса хуряалга хүнгэн байдаггүй. Илангаяа энэ жэлдэ август һарада, сентябрь соо манай эндэ сагай уларил тогтууригүй байжа, таряа хуряалгада бага бэшэ бэрхэшээл ушаруулаа.

Хэды тиибэшье һаань, механизаторнууд, таряашаднай бүхы мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн хүдэлжэ, таряагаа богони болзорто хуряажа шадаба. Наратай сэлмэг үдэрэй час, минута бүхэниие дүүрэнээр хэрэглэн, комбайнууд хадалга, хуряалгые эршэмтэйгээр ябуулхые оролдоо.

Тиигэжэ сентябриин 15-най үдэр һүүлшын гектарнуудай ургаса хуряагдажа, манай хамтын подрядай бригада даабаряа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Оройдоол гурбан комбайнаар 400 шахуу гектарай тариан абтаа. Бүхыдэнь 6000 шахуу центнер ороохо сохёобди. Бэрхэ комбайнернууд аха дүүнэр Михаил болон Федор Ламаевууд үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлөө. Мүн энэ жэлдэ туршалга хэжэ, түрүүшынхеэ 124 гектарта түрүү технологи хэрэглэн, шэниисэ таряа һэмди. Сэбэр паарые һайнаар элдүүрилээд, хүрьһэндэ локальна аргаар үтэгжүүлгэ оруулжа, эрхим шанартай үрэһэ таряабди. Мүнөө тэндэһээ гектарай 17,5 центнер тариан абтаа.

Мүнөө полинуудай һолоомо суглуулжа, намарай паар хахалжа байнабди. Үнгэрһэн август соо, сентябриин түрүүшын хахадта 250 гектарта эртын намарай паар хахалагдаа. Иигээд ойрын үдэрнүүдтэ үшөө 150 гектар паар бэлдэхэбди.

Иигэжэ хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг, манай коллектив үсөөхэн хүнһөө бүридэһэншье һаа, бүхы хүдэлмэреэ саг соонь, һайн шанартайгаар бүтээнэ.

А. РЕШЕТОВ,
Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой хамтын подрядай бригадын бригадир.

хэлэй пункт ябуулагдаһан байна. Түрүү һаалишад В. М. Шувалова, Л. С. Ихитритова, бусад нүхэд ехэ оролдолго гарган хүдэлөө. Тус совхозой һаалишад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор ажаллажа байнхай. Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые хараадаа абан, гүрэндөө хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үгэдэг болохо хэрэгтэ оролсон, горитой оролдолго гарган хүдэлнэ.

Ц. ДОРЖИЕВА.

Хориин район.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ШИИДХЭХЫ ЭРШЭ ХЭРЭГТЭЙ

Мүнөө таряа хуряалгын эгээл түгэсхэхы хаһань оробо. Сентябриин 16-най мэдээгээр республикын ажахынуудта бүхыдөө хуряагдаха ёһотой 428.998 гектар тарянай 348,4 мянга шахуу гектарынь хадагдаад, тэрээнһээ 323,5 мянга үлүүтэй гектарайнь ургаса хуряагдажа абтаад байна. Ондоогоор хэлэбэл, бүхы тарянай 81 процентнь хүлһөө буулгагдаба.

Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада жэшээгүй ехэ тариан хадагдаа, хуряагдаа. Кабанскын, Зэдын, Баргажанай, Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй районуудай олонхи ажахынууд ороохото ургамалнуудаа хуряажа дүүргээд байнхай.

Гэбэшье энээндэ һанаагаа амарха үшөөл аргагүй. Бүхыдөө 100 мянган гектарһаа дээшэ газарай тариан үшөө ургасатаяа һууна. Хори мянга үлүүтэй гектарай баалнууд үшөө суглуулагдажа абтаагүй хэбтэнэ.

Илангаяа Яруунын, Хэжэнгын, Тарбагатайн, Түнхэнэй, Хориин районуудай ажахынуудта хуряагдаагүй тариан ехэ. Мүнөө түрүүшын ольбон хүйтэнэй заха үзүүрэй үзэгдэжэ, халтад гэбэл, нойтон саһа, бороогой орожо, таряае унагааха, ороохысонь гээлтэдэ оруулха аюулай тохёолдожо байхада, ургаса хуряалгые удааруулжа, унжагайруулжа яашье болохогүй. Ойрын үдэрнүүдтэ ургасаяа хуряажа, сохижо дүүргэхын тула бүхы шухала хэмжээ абаха, агрегадуудые дүүрэн хүсэндэнь, бүтээсэ ехэтэйгээр, үдэр һүнигүй хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Илангаяа мүнөө ойрын үдэрнүүдтэ даб дээрэ олонхи нютагуудта наратай сэлмэг байһаниие хэрэглэжэ, хуряалгын ябасые бүри шангадхаха саг ерээ.

Үнгэрэгшэ долоон хоногто республика дотор бүхыдөө 130 гаран мянган гектарай ургасын хуряагдаһаниие хараада абабал, сентябриин 20—22 болотор бүхы таряае сохижо абаха арга гүйсэд бии.

Мүнөө ажахынуудай тоогууд дээрэ хамтадаа 4.296,5 мянга шахуу центнер тариан ороод байна гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 13,3 центнер тариан сохигдоо. Даб дээрэ Ивалгын райондо таряалангай гектар бүриһөө 16,2 центнер, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын районуудта 14,3—14,7 Зэдын, Бэшүүрэй районуудта 13,9—14,1 центнер тариан абтана.

Байгша ондо бүхы ажахынуудта хамтадаа 11,5 мянган гектар газарай хартаабха хуряагдаха ёһотой һаа, тэрэнэй 7250 гектарайнь ургаса малтагдажа абтаа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 81,7 центнер хартаабха хуряагдана. Сагай уларилай хүйтэржэ эхилээд байбашье, Бэшүүрэй, Хяагтын, Түнхэнэй районуудай ажахынуудта нилээд ехэ газарай хартаабха үшөө малтагдаагүй байһаар. Энэ хүдэлмэриие баһал эрид түргэдхэхэ шухала.

Республикын колхоз, совхозуудта 2359 гектарта огородой эдеэн таригдаһан байгаа. Мүнөө тэрэнэй оройдоол 533 гектарайнь ургаса абтаа. Ехэ хүйтэн болохоһоо урда овощой ургасые саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, энэ продукци гүрэндэ худалдаха түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэхэ шухала болоно. Огородой ургамалнуудые ехээр таридаг Загарайн, Ивалгын, Тарбагатайн районуудай ажахынууд энээндэ анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Ургасаяа хуряахынгаа хажуугаар, таряалангай һолоомые түргэнөөр суглуулжа сомохо, тэндэнь намарай паарые хаһа болзор соонь хахалжа, ерэхэ жэлдэ һайн ургаса абаха үндэһэ һуури табиха гээшэ баһал шухала. Гэхэтэй хамта энэ хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй муугаар ябуулагдана. Нилээд ехэ газарта силосэй ургамалнууд, мүн тариан хуряагдажа, намарай паар ехээр хахалха арга боломжын бии байбашье, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Загарайн, Хяагтын районууд түсэбэйнгөө гурбанайшье нэгэ хубиие дүүргээгүй, дүүргэхэ гэжэ оролдоношьегүй. Иигээд удахагүй газарай хүрьһэнэй дээгүүрээ хүрэжэ эхилээд, намарай паар хахалха таатай хаһын үнгэржэ байхада, зарим ажахынуудай энэ хүдэлмэриие иимэ аали нобшоор ябуулжа байхадань ондоогоор тайлбарилхын аргагүй.

1986 оной сентябриин 16-най мэдээн
[Дүүргэлтэ процентээр харуулагдана].

Районууд	Тарянай хадагдаһаниинь	Тэрээнһээ хуряагдаһаниинь	Хартаабха малталга	Овощ хуряалга	Намарай паар хахалга
Кабанскын	98	93	72	18	64
Зэдын	92	94	51	32	49
Прибайкалиин	92	98	100	8	64
Баргажанай	89	100	52	12	44
Мухар-Шэбэрэй	86	96	100	11	86
Хяагтын	85	90	49	15	39
Захааминай	85	83	71	6	128
Сэлэнгын	82	88	67	38	25
Хурамхаанай	82	100	79	15	29
Ивалгын	81	86	71	27	64
Бэшүүрэй	80	100	67	31	43
Загарайн	80	100	66	22	37
Түнхэнэй	78	61	56	12	43
Хориин	76	99	74	9	62
Тарбагатайн	73	96	67	31	80
Хэжэнгын	64	92	54	34	18
Яруунын	52	82	56	107	52
Республика бүхыдөө	81	93	63	23	57

ҺАНАА АМАР ҺУУХААР БЭШЭ БОЛОО

хэ талаар мүнөө мүртэй хүдэлмэри эрхилээгүй байһаар, фермые даагша Ц-Д. Б. Лубсанов, ажал оньһожоруулха талаар инженер Д-Ц. Ардаев гэгшэд үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг звеноһоо һаял бусаһан байба. Мүн инженерэй толгойлдог бүлэгэй 7 гэшүүд, В. Ганжуровай хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай звеногой 5 гэшүүд Ехэ-Нугын МТФ-эйн дэргэдэ һаял суглараад байба.

Совхозой директорэй уялгые дүүргэгшэ В. Г. Сосоровой мэдүүлһэнэй ёһоор, үнеэдэй, тугалнуудай байранууд сооһоо шэбхэ гаргаха оньһон транспортёрнууд шэнэлэгдэн һэльбэгдээ, эбдэрһэн һаңдарһан шалануудынь цементын холисоор заһабарилагдаа.

Теэд үнэн дээрээ малшадай ажалые хүнгэдхэхэ ёһотой транспортёрнуудынь огто хүдэлхэгүй байшоо. Эдэ оньһонуудые хабсаргаһан Захааминай заһабарилгын предприятиин В. С. Сосоровой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд проектын заабаринуудые бүдүүлигээр хазагайруулжа, түхеэрэлгэнүүдые буруугаар, муу шанартайгаар хабсараа гэжэ элирбэ. Олон тоото дутагдалнуудтай, огто хүдэлхэгүй транспортёрнууд, мүн хайша хэрэгээр тодхогдоһон малай байрадаа үндалха хэрэгсэлнүүд ажахын түлөөлэгшэдтэ тушаагдажа, ажалай салин хүлһэн, бүхы түлбэри энэ бригадын гэшүүдтэ хүсэд үгтэһэн байна бшуу. Тиихэдээ иимэ муугаар хэгдэһэн ажалые тушаажа абаһан ажахын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд мүнөө болоходо өөһэдөө зэмэтэй болоно. Байра соо үнеэдые оньһон аргаар һааха ДАС-2 түхэлэй түхеэрэлгын хабсаралга баһал унжагайрна. Мүн эндэхи һү һэрюусүүлхэ түхеэрэлгэ тодхогдобошье ашаглагданагүй. Капитальна заһабарилга хэгдэхэ ёһотой тэжээлэйнь цех, тэрэнэй байра задагай зандаа. Үнеэдэй болон тугалнуудай байрануудта ажаллахада зохид байдал тогтоохын тулада ехэхэн хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй. Тэндэ дезинфекци хэгдээгүй, сагаадагдаагүй байһаар. Фермын малшадай гэр байра һаял сагаадагдажа, шэрдэгдэжэ эхилээ. Улаан булан, малай хашаа хорёонууд һаял заһабарилагдажа, бэлдэгдэжэ байна. Юрэдөөл үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ талаар ажал ехэ даа. Тиимэһээ совхозой дирекци, мэргэжэлтэд, малшад ойрын болзорто шухала ажалнуудаа дүүргэхын тулада шамдахал уялгатай болоно.

Тэдээнтэй жэшэхээр бэшэ урагшатай һайн хүдэлмэри Харацайн совхозой МТФ-дэ ябуулагдана. Фермые даагша Б. М. Очиров, малай байрануудые оньһожоруулха совхозой инженер Б. Ц-Д. Гармаев, ажахын прораб Б. Ц. Гармаев гэгшэд һаалишадтай, модошо дархашуултай, Захааминай заһабарилгын предприятиин мэргэжэлтэдтэй хамта бэлэдхэлэй ажал үргэнөөр эрхилнэ. Үнеэдэй хоёр байрада наг шэбхэ арилгаха транспортернууд зүб мүрөөр хабсаргагдаа, электрын элшээр гэрэлтүүлхэ хэрэгсэлнүүд шэнэлэгдээ. Уһалууриин системэ тодхоожо ашаглаа. Гэхэтэй хамта, үнеэдэй уяндалха зарим табагууд хараалагдаһанһаа ондоогоор эрьюулэгдэн табигдашоо. Һаалишад, мэргэжэлтэдэй шалгалтын дүнгөөр, энэ хэбээрнь ашаглаха гэһэн тогтоол абтаба.

Тус фермын тэжээлэй цех һаяар хүдэлгэгдэхэнь. Мүн халуун уһа, уурал гаргаха гурбан шэнэхэн котёл сагаан шэрээр ялалзана. Тэжээл буйлуулха гурбан түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэгдэжэ шалгагдаа. Малай байранууд сэбэрлэгдэнхэй, сагаадагданхай. Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пункт гүйсэд бэлдэгдээ.

Тэрэшэлэн Санагын, Дүтэлүүрэй, Хамниин ажахынуудай фермэнүүдэй малай байра соохи оньһон түхеэрэлгэнүүдые шалгахада олон дутагдалнууд элирнэ. Һү хүргэхэ, мал байра соонь уһалха, үнеэдые һааха хэрэгсэлнүүд хүсэд ашаглагданагүй. Хабсаргагдаад, миин орхигдошоһон үнэтэй сэнтэй, малшадай хүндэ хүдэлмэри хүнгэдхэхэ ёһотой түхеэрэлгэнүүдэй иигэжэ хэндэшье хэрэггүй, жэбэржэ, хосоржо байхадань ехэл һанаата болохоор байна. Юундэб гэхэдэ, эдэ түхеэрэлгэнүүд муугаар, буруугаар хабсаргагдана бшуу. Тэдэнь ойро зуура ашаглагдаад лэ зогсошоно, эбдэршэнэ. Энэ ушарта хабсаргалга хэһэн эмхинүүдэй харюусалгата нюурнуудта совет хуулиин эрилтээр гэм зэмэ тохогдоногүй. Эндэхи заһабарилгын техническэ предприятиин (начальнигынь Д. Д. Бакшеев), Петропавловкын «Сельхозмонтаж» предприятиин Захааминай 5-дахи участогай (П. С. Доноев) хүтэлбэри энээнэй түлөө харюусахал зэргэтэй. Тиихэдэ РАПО-гой механизациин таһагай начальник О. Ц. Шагдуров, фермэнүүдые оньһожоруулха уялгатай инженер В. И. Доржиев энэ шухалын шухала хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ, хинаха, шалгаха хэмжээнүүдые абанагүй.

Хүйтэрхэ саг газаа ороо. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэриие эрид хурдадхаха, бүхы шухала хэмжээ абаха уялгатай.

Шалгалтада хабаадагшад:

Б. ОЧИРОВ,
арадай хиналтын Захааминай районой комитедэй түрүүлэгшэ.

Г. ГОНГОРОВ,
Госсельтехнадзорой ахамад инженер.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

XII табан жэл: хурдадхалгын замаар

БОДОТО ХАРЮУНЬ ХҮСЭД БОЛОХОЛ

Ивалгын районой «Пригородный» совхозой бүхы һаалишад ажахын тооосон үнинэй нэбтэрүүлэгдэнхэй. Мүнөө энэ ажахын нэгэ коллективэй ажал хэрэг тухай, тэдэнэрэй хамтын подрядай гурим хайшан гэжэ хэрэглэжэ, хүдэлжэ байһан тухай уншагшадтаа хөөрэжэ хүсэлэнтэйбди.

Нэн түрүүн тоо, баримтанууд дээрэ тогтоё. Сотниковско һүнэй комплексдэ бүхыдөө 37 хүн ажаллажа байна. Эдэнэр мүнөө дүн хамта 250 үнеэдые, 90 гунжэдые харууһалжа байна. Эдэ малые 14 һаалишан, һэлгээ 3 малшан ажаллана. Тус коллектив байгаша оной июнь һарын хугасаа соо бүхыдөө 4458 центнер һү һааха түсэбтэй һаа, мүнөө үнгэрһэн наймаан һарын туршада тэрэнһээ 300 центнерээр үлүүлжэ амжалан байха юм. Тэдэнэр жэлэй туршада 5300 центнер гаргаа элдэ үйлэдбэрилхэ даабаритай. Комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор эдэнэр жэлэйнгээ даабарие байгша оной октябриин долоон — Конституцийн үдэр болотор дүүргэжэ хараална.

Энэ коллективэй һаалишад 86 оной үнгэрһэн хугасаа соо нёдондонойхидо орходоо ехэ һү һаана гэхэ гү, али 250 килограммаар дээшээ сагаан эдеэ үйлэдбэрилнэ. Түрүү һаалишад — операторнууд А. И. Рассадина, Л. В. Чеснокова, А. К. Нетесова, А. В. Шумихина, А. И. Загузина гэгшэд һү абаха талаар жэлэйнгээ даабарие үлүүлэн дүүргээд, мүнөө 1987 оной тоосоогоор ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, Александра Ивановна Рассадина үнгэрһэн долоон һарын туршада 386 центнер һү һаажа, түсэбөө амжалтатай дүүргэһэн габьяатай.

Эдэ тоо, баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, Сотниковско һүнэй комплексын коллектив мүнөө сагай эрилтээр хүдэлжэ ябана. Тэдэнэр үнгэрһэн жэлэй июль һараһаа хойшо хамтын подрядай гуримда оронхой. Малшад эсэсэй үрэ дүнгүүдээр ажахытала тоосодог заншалтай юм. Эндэ ажалда хабаадаһанай коэффициент үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. 5 хүнһөө бүридэһэн бригадын совет коллективэйнгээ бүхы асуудалнуудые шиидхэдэг болонхой. Эдэ бүхы абтаһан хэмжээнүүд үйлэдбэридэ өөрынгөө һайн нүлөө үзүүлжэ захалаа.

Энэ ехэ зорилго бэелүүлхын тула урдань нилээд хүдэлмэри ябуулагдаа. Һаалишадай, комплексын бусад хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлхэ талаар эмхидхэлэй ехэхэн ажал хэгдэһэн байха юм. Һүүлэйнь һүүлдэ малшад энэ шэнэ сэол аргын ашагтайень өөһэдтөө мэдэржэ абаа. Жэлэй түсэб дүүргэгдэв. Нёдондо даабариһаа гадуур 180 центнер ехэ һүн абтаа. Иигэжэ һаалишад нэмэлтэ түлбэридэ хүртэһэн байна.

Бригадын соведэ коллективэй урда хэрэхэ хүнүүд орсо. Жэшээлхэдэ, һаалишан Л. В. Чеснокова, комплексын ветеринарна врач, цехкомой түрүүлэгшэ И. Д. Соловьев, комплексын начальник М. К. Шелопугина гэгшэд болоно. Мүнөөдэрэй байдалые харахада, бригадын соведэй гэшүүд өөһэд өөһэдынгөө хүдэлмэриин хэжүүгээр нитынгээ ажалые жэншэдгүйгээр хэз гэхэдэ алдуугүй.

Коллектив хамтын подрядай гуримда орходоо өөрынгөө ажалые ондоогоор харадаг болоо. Хүн бүхэн комплексынгоо хэрэгтэ һанала табижа захалаа. Нэгэ жэшээ эндэ дурдалтай гээшэ ха.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээлэй дуталдажа эхилхэдэ, бригадын соведэй гэшүүн Людмила Владимировна үйлэдбэриингөө суглаан дээрэ «Юундэ һү һаамнай доошолжо эхилбэб. Хүн бүхэн 500—600 литрэй боошхотой болоно, үгэһэн талхаяа өөһэд өөһэдөө буйлуулжа, малдаа эдюулхэ ёһотой» гэһэн дурадхал оруулаа һэн.

Иигэжэ тэдэнэр түрүү малшанайнгаа жэшээгээр үнеэдэ буйлуулагдаһан тэжээлээр хангажа эхилээ бэлэй. Иимэ хэмжээ абаһанай ашаар тус коллективэйхид хабарай харгсуу һарануудта үнеэдэйнгээ ашаг шэмыень доошолуулаагүй.

Коллективэй гэшүүн бүхэнэй даалгагдаһан ажалдаа эзэн ёһоор хандадаг болоһонойнь, хүдэлмэридөө эрид хубилалта хэһэнэйнь ашаар үрэ дүнгынь дээшэлжэ эхилээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ комплексын малай рациондонь оруулагдахаар стандартна бэшэ свекло асарагдажа захалаа. Тэдэ асарагдаһан свеклынь эхэнхиниинь гэхэ гү, али 80—90 процентнь эшэ кабшаһан болоно. Харин тус комплексынхид иимэ свеклоһоо арсаха баатай болоо. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр ажахыдаа свекло абаһан гэжэ түлэхэ болоно бшуу.

Комплексынгоо зөөриие гамтайгаар гаргашалһанһаа бүхы дүнгүүдынь баһал дулдыдаха байна. Тиигээдшье эдэнэрэй шагналынь эдэ бүгэдэһөө сэхэ дулдыдаха бшуу. Ушар тиимэһээ коллективэй гэшүүн бүхэн өөһэдынгөө зөөри, гаргашаяа тооложо һураа.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

МАЛ АЖАЛ — онсо анхаралай һалбари

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Түнхэнэй районой Саянай совхозой Түбэй һүн һаалиин фермын коллектив һү һааха, гүрэндэ худалдаха ерэн хоёрдохи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабариие район соогоо эгээн түрүүлэн сентябриин 4-дэ дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Эрхим ажалайнь эхин гэхэдэ, коллективэй ажалай эмхидхэл, ёһо гурим сахилга ба фермын коллективэй гэшүүн бүхэнэй харюусалгатай ажал болоно. Фермын коммунистнууд бодото ажалай жэшээ харуулжа, бусадые дахуулжа, тэдэнииэ үндэр бүтээсэтэ ажалда элсүүлнэ.

Жэшээлхэдэ, Түбэй фермые КПСС-эй гэшүүн Э. Д. Молонов хүтэлбэрилдэг. Энэ нүхэрнай ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандадаг, бэшэндэшье шанга эрилтэ табидаг заншалтай. Фермэ дээрэхи ажалай эмхидхэл тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэһөө ехэ дулдыдадаг гээшэ.

Энэ жэлдэ фермын һаалишад мал адуулагшад 4300 центнер һү үйлэдбэрилжэ, 3700 центнер һү тоһоной заводто тушааха даабаритай байгаа. Сентябриин 4-дэ 4300 центнер һүн үйлэдбэрилэгдэжэ, 3761 центнер һүн гүрэндэ тушаагдаба. Иигэжэ бии байгаа арга боломжотоо хаража үзөөд, тус коллектив жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 1420 центнер һү һаажа, тэрэнэйнгээ 1354 центнерыень гүрэндэ тушааха байһанаа мэдүүлбэ. Түсэбөй дүүргэлтэдэ жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө 2661 килограмм һү һааһан фермын партийна бүлэгые толгойлогшо Р-С. Пархаева, 2475 килограмм һү һааһан Х. Л. Сымбелова, тиихэдэ С. И. Аюшеева, З. И. Ангархаева гэгшэд ехэхэн хубитаяа оруулаа.

Мүнөө фермын һаалишад фермээрээ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2420 килограмм һү һааха зорилго табинхай ажаллажа байна. Р-С. Пархаева, Х. Л. Сымбелова хоёр гурбан мянгатанай клубта ороxо эрмэлзэлтэй.

Ж. ДОЛГОРОВ.

Түнхэнэй район.

ДААБАРЯА ҮЛҮҮЛХЭ ЭРМЭЛЗЭЛТЭЙГЭЭР

Бэшүүрэй район гүрэндэ һү худалдаха байгша онойнгоо гурбан кварталай түсэб хорёод хоногоор урид дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор бүхыдөө 77510 центнер һүн тушаагдаха ёһотой аад, мүнөө һүнэй заводто 79326 центнер һүн орожо, түсэб 102,3 процент дүүргэгдэбэ.

Районой бүхы шахуу ажахынуудай һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд урда урдынхиһаа һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, юһэн һарынгаа даабари болзорһоонь уридшалаа ха юм. Тэдэнэр зунай бэлшээриин сагые һайнаар хэрэглэжэ шадаа. Жэшээлхэдэ, Булюутын совхозой һаалишад гүрэндэ һү худалдаха юһэн һарынгаа түсэб 141 процент дүүргээ. Охин-Булагай совхозой, «Еланский» колхозой һаалишад, мал адуулагшад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь холо урид дүүргэхэ хүсэлтэйгээр ажаллажа байна.

Тэжээлэй цехүүд заһабарилагдажа, хүдэлгэгдэжэ эхилбэ. Үнеэд тарянай һүүри дээрэ бэлшээгдэнэ. Онсолон хэлэхэдэ, районой һаалишад, мал адуулагшад энэ абаһан эршээ һуладхангүй жэлэйнгээ даабари баһал үлүүлхэ эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна.

М. САНДАНОВ,
манай корр.

Бэшүүрэй район.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

ҮШӨӨ НЭГЭ ИЛАЛТА

ҮРГЭН тэнюун, баян дэлгэр лэ байна Борьёогой тала! Намарай һайхан сагта нэлэнхы үргэн тала, хада гүбээнүүдэйнь захагүй гэхээр үргэн тараалан алтарма шаргал үнгөөроо онсо илгаран харагдаха юм. Һаяхан хуряагдаһан таряанай һолоомоной тоо томшогүй олон бухалнууд бирсайлдан, энэ газарай баян ургаса үгэһыень гэршэлэн байна. Үшөө хагдараагүй ногоотой бэлшээри дээгүүрнь, мүн сабшалангай таряанайшье һуурида бөөн-бөөнөөрөө зохидоор бэлшэжэ ябаһан олон мянган хонин һүрэг, үхэр малые харахадаа, эдэшье баһал баян дайдынгаа хэшэгтэ хүртэжэ, өөхэ мяха, арьбан далангаа зузааруулжа байна гэжэ ойлгохоор.

Ажахын түбһөө зүү урагшаа ябахада набтархан гүбээнүүдэй дундуур хонишодой үбэлжөөнэй буусанууд холоһоо тобойлдон харагдадаг. Эгээл тэдэнэй нэгэндэ ажахын дүршэл ехэтэй хонишон коммунист Дымбрыл Лыгденович Гадьяновтан түбхинэнхэй юм.

Һаяхан эндэ ябахадаа хуушанайнгаа танил, эдир залуу наһандаа Совет Армиин албанда суг ябаһан нүхэрэйдөө хүрэжэ, ажалайнь амжалта тухай дуулажа, үнэн сэдьхэлһээ баясаа бэлэйб.

Минии 1949 ондо сэрэгэй уялгата албанда абтаад, Алас Дурна Зүгэй нэгэ частьда ерэхэдэмни, Дымбрыл Гадьянов хуушанай солдат болоһон, халуун, хүйтэниие нилээд үзэһэн ябаа. Юуб гэхэдэ, тэрэ 1944 ондо армида мордоод, табан жэлэй туршада сэрэгэй алба хээд байгаа бшуу. Тиимэһээ нам мэтэ шэнэхэн солдадхан болоод байһан хүбүүдтэ сэрэгэй гурим журамда һураха, бэе махабадаа бэхижүүлхэ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэмнай ехэхэн туһа хүргэдэг һааб даа.

Дымбрыл Лыгденович ёһотойл үнэн сэхэ зантай, хэжэ байһан юумэндээ ханалгатай, өөрынгөө харюусалгые ойро зуурашье мартадаггүй хүн юм.

Сэрэгэй алба дүүргэжэ ерээд, нютагтаа механизатораар хүдэлхэдөө, удаань Борьёогой совхоздо арба шахуу жэлдэ хонишоноор ажаллахадаашье, ходол магтаалтай һайн ябана. Һүүлэй хэдэн жэлдэ энэ айлайхи үсхэбэридэ табигдаха, мүн ондоо ажахынуудта худалдагдаха һайн үүлтэрэй эмэ хурьгадые абаад, зуһагууд болгожо, тушаадаг. Тиихэдээ эдэ жэлнүүдтэ нэгэшье хони, хурьга гарзалуулаагүй. Тэдэнэйнгээ шэгнүүрые нэмээхэ, нооһо хайшалха түсэб, уялгануудаа ходо үлүүлэн дүүргэдэг байна.

Һая уулзахадамни, Дымбрыл баяртайгаар иигэжэ хэлэбэ:

— Зай, нүхэрни, биш энэ жэлдэ баһал районойнгоо чемпион болоолдеэ. Үри хүүгэдни хуу гэр бүлэ болоо. Найман ашатайб. Ажабайдалда гомдол үгы даа...

КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой, РАПО-гой тэрээндэ барюулһан Хүндэлэлэй грамота, чемпионой улаан лентэ харуулба. «Ахалагша хонишон Д. Л. Гадьянов гэр бүлөөрөө 663 эмэ түлгэнүүдые харууһалхадаа, жэл соо нэгэшье хони гарзалуулаагүй. Тэдэнэйнгээ тус бүриһөө 4,1 килограмм нооһо хайшалжа, түсэбөө 102,5 процент дүүргээ. Тиигэжэ тэрэ 1986 оной социалис мүрысөөндэ илалта түйлажа, һүрэгөө һайнаар, гарза хоролтогүйгөөр харууһалха, түлжүүлхэ, нооһо хайшалха талаар районой чемпион болобо»,— гэжэ Хүндэлэлэйнь грамота дээрэ аржыса бэшээтэй байгаа һэн.

— Энэ жэлдэ хуурай улариилтай байжа, хониной нооһон хүнгэншэг байгаа. Харин нёдондо бидэ түлгэ бүхэнһөө 4,5 килограмм нооһо абаа зомди — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

— Дымбрыл Лыгденович Санжей-Ханда Ринчиновна хоёр, зоной хэлсэдэгээр, тэрэ ёһотойл һайн гартай зон гэдэгынь эдэл гэжэ һанагшаб.

Зай, хараад үзыт даа. Жэлһээ үлүүтэй болоһон түлгэнүүдһээ байха зарим отарануудта томо хонидһоошье 4 килограммһаа дээшэ нооһон абтадаггүй. Энэ жэлдэ манай ажахыда олонхи хонишод 14—15 һаратай болоһон эрэ болон эмэ түлгэнүүдэй тус бүриһөө оройдоол 2,5—3,5 килограмм нооһо хайшалаа. Иигээд ерэхэдээ, хонидой ямараар харууһалагдаһан, адуулагдаһаниинь, ямар хүнэй гарта тэдэнэй байһаниинь тобойсо харагдана ха юм. Эхэнүүдһээ һалгаагдаһан эмэ хурьгадые түрүүн тушаажа абаад, хоёр дахин үбэлжүүлжэ, зуһагууд болгоод, ондоо хүндэ тушаадаг юм. Ондоогоор хэлэбэл, ажахыдаа һайн үүлтэрэй, томо, тобир, нооһо ехээр үгэдэг эмэ хонидые олон болгохо тон шухала хэрэг эдэнэр бэелүүлэлсэнэ гээшэ,— гэжэ Борьёогой совхозой ахамад зоотехник В. И. Уржанов хөөрэнэ.

Нэрээшье энэ ажахыһаа һайн үүлтэрэй бэеэр томо эмэ түлгэнүүд, хусанууд республикын бусад колхоз, совхозуудта олоор худалдагдана. Мүн һүүлэй жэлнүүдтэ совхоз өөһэдтөө хэрэгтэй эмэ түлгэ, зуһагуудые һайнаар түлжүүлдэг, тэдэнииэ саг сооньүрэжүүлжэ, үсхэбэридэ табидаг болоһоной ашаар түл абаха, нооһо үйлэдбэрилхэ талаар эрхим үрэ дүнгүүдые түйлана. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ ажахыда зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьган түлжүүлэгдэ. Энэ амжалтада Д. Л. Гадьяновтан баһал бага бэшэ хубита оруулаа гэхэдэ алдуу болохогүй.

— Хэнэйшье мэдэһээр эхэ хонид бэшэ хадань, эдэ түрүүлэгдэхэгүй жэжэ түлгэнүүдтэ тэжээл багашаг үгтэдэг. Тиимэһээ найдаха юумэмнай адуулган гээшэ. Нёдондо жэлдэ совхоздо талха таряанай ургаса һайн байжа, үбэлжэлгын үедэ хонин бүхэндэ 300 грамм талха, 100 грамм витаминтай ногооной гурил, үбһэ, зелёнко яһала һайса эдюулжэ ондо ороо һэмди. Мүнөө тэдэ томо түлгэнүүдээ эхэ хонидой отарада тушаагаад, дахин жэжэ эмэ хурьгадые абаабди. Энэ жэлдэ таряанай ургаса нёдондонойхидо хүрэхэгүй гэлсэгшэ. Тиимэһээ мүнөө намарай урин дулаанда хонидоо һайнаар адуулжа, хүсэ шадал гүйсэд абхуулжа, таргалуулха гэжэ шадалаараа оролдонобди,— гэжэ ахалагша хонишоной нүхэр Санжей-Ханда Ринчиновна хөөрэнэ.

Мүнөө тэдэнэр Баян-Үндэр гэжэ хадын бооридо түхеэрэгдэһэн үбэлжөөндэ нүүжэ ерээд, байра байдалаа яб гэмэ болгожо байхынгаа хажуугаар, хонидоо дүтын таряанай һуурида, һайн эдинсэтэй бэлшээридэ үглөөнэй бүрэнхыһөө, үдэшын харанхы болотор адуулна. Мүн үбэлдөө хонидойнгоо эдихэ үбһэ, зеленко һаяар зөөжэ абаха юм.

— Дымбрыл Лыгденовичнай ёһотойл найдамтай хонишон даа. Үнэн шударгы, хододоо урагшаа һанаатай, түрүү үзэл бодолтой коммунист гээшэ. Манай суута хонишод Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев, мүн Д. Г. Донеев, Б-Н. Г. Гомбожапов гэгшэдтэй адли энэ хүн баһал совхозойнгоо хонин ажалые түргэн хүгжөөхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа, халуун эрмэлзэлээ, баян дүй дүршэлөө зорюулан хүдэлнэ гээшэ,— гэжэ Борьёогой совхозой парткомой секретарь Ш. Г. Батожапов хэлээ һэн.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, 1985—1986 онуудай үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, худалдаха талаар Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илалта түйлаһанайнь түлөө Борьёогой совхозые КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха болоһон тухай баяртай мэдээсэл тээсгэн хэблэлдэ толилогдоо һэн.

Энэ амжалтада бэрхэ хонишон Д. Л. Гадьяновтан баһал бага бэшэ хубита оруулаа ха юм.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дымбрыл Лыгденович Санжей-Ханда Ринчиновна хоёр ашанартаяа.

Авторай фото.
Зэдын район.

Совет орон дотор

БАРНАУЛ. Алтайн таряашад шэнэ ургасын гурбадахи миллион тонно хуряажа эхилбэ. Гүрэнэй нөөсэнүүдтэ үбэлэй хара таряанай ба шэниисын хүсэтэй сортнууд түсэблэһэнһөө хэдэн дахин ехэ оробо бшуу. Дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудаар гүрэндэ таряа худалдалгаяа зуугаад гаран колхоз, совхозууд ябуулна.

Сибириин баялигай энэ ехэ районд ургаса хуряалгын эршэ нёдондо жэлэйхиһээ хурдаар ябуулагдана. 4 миллион гектарта таряан унагаагдажа, 3,5 миллион газарта сохигдожо абтанхай. Хуряалгын комбайнер [illegible] таһалгаргүй жэгдэ хүдэлмэри, дотоодынгоо нөөсэнүүдые дүүхэн хэрэглэлгэ, мүрысөөнэй дүнгүүдые үргэнөөр тунхаглалга амжалтын гол үндэһэн болоно.

ГРОЗНЫЙ. Курганай областиин ажахынуудые [illegible] Чечено-Ингушетиин [illegible] механигуудаар ба слесарьнүүдээр хангагдаһан нүүдэл мастерскойнууд бии юм. Оронойнгоо ондоо нютагуудта Чечено-Ингушетиин комбайнернуудай, автомобилистнуудай туһаламжа заншалта болонхой.

КРАСНОЯРСК. Красноярскда нэгэдһэн выставкэ дээрэ России Федерациин номой 57 хэблэлэй эрхим һайн продукцинууд харагдадаг ба харалдэ табигданхай. Городой выставкэнэ залай хуушанай байшан соо республикын арадуудай 47 хэлэн дээрэ барлагдаһан 3 мянган ном арһандана.

Тэдэнэй дунда — орон классигуудай ба мүнөөнэй авторнуудай зохёолнууд. Эдир уншагшадта зорюулагдаһан номууд тэдэнэй соо бага бэшэ һуури эзэлнэ. [illegible] Автоколоннын бүридэлдэ үн-[illegible]

ЛЬВОВ. Каменско-Бугска районой Б. Хмельницкиин нэрэмжэтэ колхозой социально-соёлой барилгада гаргашалагдаһан гаргаша шэнэ олзын үрэ дүн юм. Тэдэ Львов хотын промышленна предприятинуудтай кооперации батални олдоо. Мүнөө тэрэнэй һайгаар Великое Колодно тосхонһоо газаар хангалта бэелүүлэгдэнэ. Энэ тосхон ажахын түбэй һуурин юм. «Электрон» үйлэдбэриин нэгэдэлтэй ба электрын элшээр гэрэлтүүлдэг арматурын заводтой [illegible] колхоз холбоо барилсан байгуулаан юм. Тиихэдэ сельско Соведэй депутадууд нэгэнтээ филиал нээхэ асуудал шиидхэн юм. Арадай һунгамалнууд энэ асуудалаар облгүйсэдкомдо хандажа, тэдэнһээ эхэ дэмжэлгэ абаа һэн. Барилгада хэрэгтэй материалнуудаар, техникээр түгэс хангагдаа. Кадрнуудые бэлдэхэ асуудалнууд түргэн саг соо шиидхэгдэн. Мүнөө хоёр дабхар томо гэрэй цехүүд соо дүтэ шадарай һургуулинуудые дүүргэжэ гараһан 280 залуушуул хүдэлнэ. Мүн тэдэнэй хажуугаар хүдэлмэриин хаһануудай хоорондо городто ажал бэдэрхээ ошодог кадрова колхозникуудшье хүдэлэлсэнэ.

Үнгэрһэн жэл филиалда гурба миллион түхэригэй продукци бүтээгдээ. Тэрэниие худалдалгаһаа колхозой кассада 920 мянган түхэриг олзо ороно. Энэ иимэ нэмэлтэ олзын ашаар ажахы худалдаа наймаанай түб, хүүгэдэй саад бодхоогдоо юм.

Областиин дүрбэдэхи ажахы бүхэндэ мүнөө промышленна цехүүд хүдэлнэ. Эдэ фабрика заводуудта бүтээлэлгэ приборнууд ба машинануудай эдлэд детальнуудые, хушедаг, хабхагадаг амбартэнүүдые бүтээнэ. Энэ бүхэндэ эдэ цехүүд 20 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилнэ. Промышленна предприятинуудтай кооперац батаһанай һайгаар [illegible]

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ П[РЕЗИДИУМАЙ]

УКАЗ

ГЭР БАЙРЫН-КОММУНАЛЬНА АЖАХЫ[НУУ]ДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БОЛОН ЭМХ[И ЗУРГААНУУДАЙ] ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧ[ЕСКЭ ХҮДЭЛМЭ]РИЛЭГШЭДЫЕ БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ [ОРДЕНУУД БОЛОН] МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари[…] циалис уялгануудые бэелүүлгэдэ түйлаһан [амжалтын] түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОР[ДЕНООР]

Меркушев Альберт Ивановичые — Улаан-Үдэ хотын трамвайн жолоошон.

Соловьев […]ровичые — «Бу[…]ряткоммунэнерго» […] генеральна […]

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ […]

Башеева Раиса Батаевнае — үйлэдбэриин «Бурятводока[нал»] нэгэдэлэй […] инженер-химик.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕН[ООР]

Антонов Владимир Климентьевичые — Мухар-Шэбэрэй гэр байрын-коммунальна ажахын үйлэдбэриин управлениин автомобилиин жолоошон.

Васильцов Василий Марковичые — Улаан-Үдын тусхайлагдамал автотранспортна ажахын автомобилиин жолоошон.

Климов Николай Владимировичые — Улаан-Үдын гэр байрын ажахын үйлэдбэриин управлениин […] 9-дэхи участо[гай] техник.

Слинчук […]нае — «Буря[т…]» дэлэй харгы[…]равлениин […]

Шавров […]чые — «Бурят[…]» дэлэй Кабан[ск…] га-барилгын […]ник.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН [ОРДЕНООР]

Минаев Павел Кирилловичые — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй заһабарилга-барилгын 2-дохи управ[лени]нуудай бри[гадир].

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН [ОРДЕНООР]

Володин Валерий Николаевичые — үйлэдбэриин «Бурятводоканал» гэжэ республиканска нэгэдэлэй электрогазо-гагнуурша.

Дашиев Самбу Халзановичые — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй Хэжэнгын заһабарилга-барилгын участогай модошо дархашуулай бригадир.

Пестерев […]лаевичые — «Бу[…]ряткоммунэнер[го]» электро-гагнуур[ша].

Старков Ге[…]вичые — Улаан[-Үдын гэр] байрын 5-дахи […] слесарь-сантех[ник] […]гадир.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕД[АЛЯАР]

Вяткин Василий Михайловичые — Улаан-Үдын ногоорулан барилгын управлениин экскаваторай машинист.

Кабанов Николай Петровичые — үйлэдбэриин «Бурятводоканал» гэжэ республиканска нэгэдэлэй автомобилиин жолоошон.

Мельников Анатолий Ивановичые — үйлэдбэриин «Бурятkоммунэнерго» нэгэдэлэй автомобилиин жолоошон.

Непейвода Галина Ивановнае — Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой болбосон түхэл[…]

[…]тэй болголы[…] надай началь[ник].

Осипова […] — Улаан-Үдын [гэр байрын] ажахын үйлэ[дбэриин] ниин гэр бай[рын] 8-дахи участ[огай] […]

Халматов […]ровичые — […] нэгэдэлэй […] рилга-барилг[ын] дошо дархан.

Шапошник […]чые — үйлэдб[эриин «Бурятком]мунэнерго» […] ромонтер.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» М[ЕДАЛЯАР]

Будаев Владимир Ринчиновичые — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй Хурамхаанай заһабарилга-барилгын участогай модошо дархан.

Иванов Николай Алексеевичые — үйлэдбэриин «Бурятводоканал» гэжэ республиканска нэгэдэлэй слесарь-заһабарилагшадай бригадир.

Игнатьева Зинаида Терманевнае — үйлэдбэриин «Бурятkоммунэнерго» нэгэдэлэй котельнын кочегар.

Пискунов Виктор Евстафьевичые — Улаан-Үдын тусхайлагдамал автотранспортна ажахын автомобилиин жолоошон.

Медведков Сергей Сергеевичые — Улаан-Үдын гэр байрын ажахын үйлэдбэриин уп[равлениин …]

[…]равлениин […] лалгын 2-дохи […] сарь-сантехни[к] […]дир.

Русанова Ге[…]нае — Буряадай […] байрын-комму[нальна ажахын] министерствын […] нэ бюрогой […]

Савченко А[…]евнае — Улаан-Ү[дын] вайн управле[ниин …] лиин жолоо[шон].

Трифонов И[…]чые — «Бурятр[емстрой»] гэдэлэй Бар[…] руулгын управ[лениин …] билиин жоло[ошон].

Утюжников […] сандровичые […] кальскын гэр […] нальна ажахы[н …] управлениин […]

СССР-эй Верховно Соведэй [Президиумай] Түрүүлэгшэ […]

СССР-эй Верховно Соведэй [Президиумай] Секретарь Т. МЕ[НТЕШАШВИЛИ].

Москва, Кремль.
1986 оной августын 14.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ П[РЕЗИДИУМАЙ]

УКАЗ

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЦИ[АЛЬНА ХАНГАЛ]ГЫН МИНИСТЕРСТВЫН, БОЛОН ХАРАДА[…] ШЭХЭ ХАТУУШУУЛАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА [..] НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ, […] НУУДАЙ БОЛОН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ […] ДЫЕ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ [ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ] БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй […] НУУДААР ШАГНАХА ТУХА[Й]

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари[…] уялгануудые бэелүүлгэдэ түйлаһан амжалт[…]

Буряадай АССР-һээ

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ [ОРДЕНООР]

Шаманова Дымбрэн Гомбоевнае — […] Бүхэроссин бүлгэмэл Улаан-Үдын һур[…] мотористка.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕН[ООР]

Перевалова Нина Андреевнае — ерэдэй депутадуудай Кабанскын […] гүйсэдкомой […]

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН [ОРДЕНООР]

Глотов Леонид Семеновичые — Буряадай АССР-эй Социальна хангалгын министерствын […] республиканск[…] миссиин […] лоошон.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» [МЕДАЛЯАР]

Бартасова Людмила Васильевнае — Буряадай АССР-эй Социальна хангалгын министерствын […] гаха ба […] таһагай […]

СССР-эй Верховно Соведэй [Президиумай] Түрүүлэгшэ […]

СССР-эй Верховно Соведэй [Президиумай] Секретарь Т. [МЕНТЕШАШВИЛИ].

Москва, Кремль.
1986 оной августын 20.

МАЛАЙ ҮҮЛТЭР ҺАЙЖАРУ[УЛНА]

УКРАИНЫН ССР. Львовско областиин […] худоо ажахын продукци үйлэдбэрилгэ […] Малай үүлтэр […] томодхогдһон ажахынууд […] «Правда» гэжэ колхоз юм. […] ган килограмм сүүрхэр һү үгэдэг […] фризско үүлтэрэй үнеэдые олошоруулжа […] гэжэ эхилхэ ёһотой. […] эмбрионуудые […] гуулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Правда» колхозой […] врач В. В. Мокрицкий (зүүн гарһаа), РАПО[-гой] […] торнарна врач В. И. Бойко гэгшэд […]

ТАСС-ай фотохроника.

хүгжэлтэтэй зохилдуулагданагүй гэжэ тэмдэглээ. Совет болон тэрэнэй гүйсэдком хүдэлмэриеэ ябуулхадаа, үргэн олон ниитэ зондо, ажалша коллективүүдтэ түшэглээгүй байшоо.

мэ байдаг гэхын аргагүй. Зэдын, Түнхэнэй, Хурамхаанай районуудай арадай депутадуудай Соведүүдэй сессинүүдэй протоколнуудые шэнжэлһэнһээ дээрэ хэлээшэмни ба-

...ЛГЫН ЭРХИМ ОНОЛ АРГА

Депутадуудынь һунгагшадтаа үсөөн уулзаһан, тэдэнэйнгээ урда тоосодоггүй байба. Тиимэһээнь нютагай хүн зоной шиидхэгдэжэ байгаа асуудалда ямаршье хабаагүй байһаниинь элитэ. Эндэ хэгдэжэ байһан барилгын шанарай, тэрэниие саг болзор соонь ашаглалгада оруулхын түлөө хиналта үгы шахуу гэжэ тэмдэглэгдээ. Хамтын 280 һууритай байра олон жэлдэ баригдана, дунда һургуулиин байшан горитой дутагдалнуудтай ашаглагдаа болоно. Түмэр замай больница заһабарилгадаха болоһоор үнинэй аад, ойроошье хүртэнэгүй. Тосхон болбосон түхэлтэй болгохо талаар хүдэлмэри зогсоогдонхой. Худалдаа наймаанай газарнууд муугаар хүдэлнэ. Гутал хадаха, час заһабарилха хүнүүд үгы. Ном худалдажа абаха газар эндэ олохогүйт. Хэлхээ холбоон муугаар хүдэлдэг. Эдэ бүгэдэ арадай депутадуудай поселково Соведэй болон тэрэнэй органуудай саг үргэлжэ һаналаа табиха асуудалнууд ха юм.

«Энэ минии асуудал бэшэ гэжэ хэн нэгэн хэлэжэ болохо, харин Соведүүд асуудал тиигэжэ табиха эрхэгүй» (Коммунис партиин XXVII съездэдэ Центральна Комитедэй Политическэ элидхэлһээ) гэһэн үгэнүүд Соведүүдэй хүдэлмэриин хэды үргэн байһаниие гэршэлнэ.

Һүүлэй үедэ олонхи Соведүүдтэ сессинүүдэйнь үүргэ дээшэлээ гэжэ тэмдэглэе. Хоёрдохёо XII табан жэлэй экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэб хэрэжэ үзэһэн Улаан-Үдын городской Соведэй сесси шүүмжэлхы ба хэрэг бүтээхэ шэнжэтэй байһанаараа урда сессинүүдһээ илгарһан байна.

Республикын нютагай Соведүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Хорийн районой Дээдэ-Хурбын сомоной Совет түрүү һуури эзэлһэн байбашье, сесси дээрэнь гүйсэдкомойнь тоосоон гүнзэгы шүүмжэлэлдэ ороо һэн. Эдэ бүгэдын ашаар дутуу дунда-

[illegible]

ша коллективүүдэй дунда уридшалан зүбшэгдэһэн шиидхэбэриин проектын үндэһөөр сессинүүдые коллективүүдтэ ошожо үнгэргэдэг болонхой. Тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй районно Соведэй гүйсэдком сессиин зүбшэхэ зүйлдэ табигдаха асуудалнуудаар хүн зоной дунда анкетэ тараажа, һанамжануудыень мэдэжэ абадаг шэнэ гуримда оронхой.

Тиигэбэшье КПСС-эй XXVII съездын эрилтэнүүдэй үндэһөөр олонхи Соведүүд удаанаар хүдэлмэриеэ хубилгана. Хүн зонтой холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ талаар Соведүүдэй ажал ябуулгада хүдэлмэри тухайгаа олониитэдэ ходо мэдээсэхэ гэшэ эмхидхэлэй гол гуримуудай нэгэн байха зэргэтэй.

Арадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд үндэһэн хуулиин ёһоор жэлдээ адагынь нэгэ дахин тоосодог байха ёһотой юм. Тусхай статистикын үндэһөөр, гүйсэдкомууд энэ нормые баримталдаг байна. Тиигэбэшье хэгдэһэн тоосооной болон тэрэниие зүбшэн хэлсэлгын удха шанар һайн, һанаһанда хүрэ-

римтатай юм. Ямар нэгэн предприятиин, ажахын хүдэлмэриин дүнгүүд эмхидхэлэй ехэнхи хубиие эзэлдэг. Һалбари бүхэнөөр гансал тоонуудые харанабди. Харин тоосото үе соо гүйсэдхэхэ комитедэй нютагай ажабайдалда һайн хубилалта оруулхын тула ямар нүлөө үзүүлһэн тухайнь депутадуудта дуулгагдаагүй байдаг. Зарим Соведүүдэй сессинүүд дээрэ ямаршье шүүмжэлэл хэгдэдэггүй, бүхы юумэнэй амгалан дэлгэрээр бүтэжэ байһандал үзэгдэдэг. Гэхэ зуура нютаг нугадамнай социальна болон соёлой хүгжэлтын талаар али тухай ехэ дутуу дунданууд байна гэшэб? Теэд эдээн тухай сесси дээрэ юундэ хэлсэгдэдэгүйб гэхэ болоо һаа, үшөөл хуушанайхяараа ажаһууһаарбди, бүхы юумэнэймнай хурдадхалга удаанаар ябана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэ талаар Зэдын районой Дээдэ-Торейн, Инзагатын, Гэгээтын сомоной, Каландаришвилиин сельскэ Соведүүдые нэрлэмээр байна.

Арадай депутадууд — Соведүүдэй эдэбхитэй хүсэн. Олоной дунда ажаллажа байһан депутадууд засагай зургаануудай хүн зонтой холбоое бэхижүүлдэг байхаһаа гадна өөрынгөө бодото һайн жэшээгээр ажалшадые һайн һэшхэлэй, үндэр бүтээсэтэ ажалда уряалдаг ха юм. «Депутадуудай нэрэ зэргэ тушаалда нэмэлтэ бэшэ, хүндэтэ ямба эрхэ бэшэ, харин Соведтэ, хүн зоной дунда хүдэлхэ ехэшье, хүнгэншье бэшэ хүдэлмэри юм», — гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь М. С. Горбачев партиин XXVII съезд дээрэ тэмдэглээ һэмнай. Захааминай районой Хамниин совхозой хонишон Вера Доржиевна Базарова Хамниин сомоной Соведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан юм. Мүн Буряадай АССР-эй Верховно болон районно Соведүүдэйшье депутат ябаһан алдартай. «Депутат ябаха гээшэ харюусалгатай хэрэг. Бусадта хододоо жэшээ харуулжа, ажалай үндэр дүн түй-

[illegible]

Арад зоной һунгамалай хүдэлмэри үнэхөөрөөшье ехэ, хүндэтэйшье гээшэ ааб даа. Депутат гээшэ хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые һайн мэдэхэ, тэдэнэй һанамжа, дурадхалнуудые анхаржа, һунгагшадай захилнуудые заабол дүүргэхын түлөө оролдодог ха юм. Тиихэдээ һунгагшад, гүрэн түрэ, общество гурбанай хоорондын харилсаа шадамараар холбожо, тааруулжа хүдэлхэ зэргэтэй.

Арадай депутадуудай Соведүүдтэ албанай хэрэгээр ошоод ерэхэдэ, сэдьхэлдэ элдэб янзын бодолнууд түрэдэг. Зариманай хүдэлмэрөөр, ажалайнь дүй дүршэлөөр урмашан, бахархан бусахаш, нүгөөдүүлэйнь байдал, сэхыень хэлэхэдэ, голхорол түрүүлхэшье байдаг. Зүгөөр мүнөө болоожо байгаа хубилалтануудай һэбшээн арадай депутадуудай Соведүүдые, тэдэнэй эдэбхитэдые дайража, хүдэлмэридэнь ондоохоноор нүлөөлхэ ёһотой гэжэ найдагдана.

Д. ДАГБАЕВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагые даагша.

ГОНДУРАС: ПЕНТАГОНОЙ САГААЛСА ДОРО

...Штадууд Гондурасые ооһэ... плацдарм гэхэ гү, али ре... Никарагуада добтолхоёо бэеэ... ЦРПУ-гай хүлһэншэд — «кот... хэрэгэй бааза болгоо.

...Гондураста «саг зуу... байһаар саг үргэлжын шэнжэ... байна гэжэ «Ю. С. ньюс энд... журнал бэшэнэ. Һүүлэй дүр... туршада сэрэгэй олон һалаатай... байгуулхын тула американ заса... миллион шахуу доллар гарга-

шалһан байна.

Тиихэдэ хэдэн мянган хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэдэг сэрэгэй һуралсалай газар болобо. Сэрэгэй имэ «наадануудай» үедэ гүн шэдхэ сэй модон соо дайшалхы операцинуудай онол арганууд бэлэдхэгдэнэ, хүршэ Никарагуа руу гэнтэ добтололгын түхэл янзанууд зохёогдон туршагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: американ-гондурас ээлжээтэ һуралсалай үедэ гондурас сэрэгшэ тэһэлэлгын хэрэгтэ һуража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЕАТР

АЙЛШАДАЙМНАЙ ЗҮЖЭГҮҮД

Хабаровскын эдир харагшадай театрай гастроль

Хабаровскын эдир харагшадай театр хоёр долоон хоногой туршада Улаан-Үдэдэмнай айлшалжа байна. Асаржа ерэһэн бүхы зүжэгүүдээ, заримыень бүри хэдэн удаа тэдэнээр харуулжа үрдөө. Иигэжэ эрхэдэ нилээд олон харагшадаймнай айлшан коллективтэй танилсажа, зүжэгүүдтэнь өөһэдынгөө сэгнэлтэ үгэбэ гэшэ.

Эгээн бёлшэр харагшадые «Буратино тэнэгшүүлэй орондо», тээ ехэхэн үхибүүдые «Бонжур, месье Перро», арбан нэгэтэй-хоёртойшуулые «Ши бидэндэ хэрэгтэйш, Гаврош!», «Азмун — мүнгэн жада» гэхэ мэтын зүжэгүүд һонирхуулна. Эдэ зүжэгүүд уран найруулгынгаа, гүйсэдхэлгынгөө талаар яһала һонирхолтой гэжэ сэгнэхэ-р. Илангаяа «Азмун» театрай хэр зэргын арга боломжотойе элирхэйлһэн, урагшатай һайн зүжэг байна. Эдиршүүлдэ, мүн ехэшүүлдэ зорюулагдаһан бүтээлнүүд сооһоо А. Червинскиин «Крестики-нолики» гэһэн зүжэгые тэмдэглэхээр. Театрай ахамад режиссер В. Сорвин тэрэниие өөрсэ янзаар найруулха зуураа хэшээл һургаалта үенүүдыень тобойлгон харуулжа шадаа. Зүжэгэй шэмэглэл, актёрнуудай хубсаһан тааруу зохидоор бүтээгдэнхэй.

Театрай соносхолдо А. Чеховэй «Вишнин саад», В. Коростылевой «Бидэ байгаабди!», Э. Акоповой «Олтирог», аха дүү Стругацкинуудай «Хүбүүхэй» («Малыш») гэхэ мэтын нэрэнүүдэй бэшэгдээтэй байһаниинь һонирхомоор. Зүгөөр эдэ зүжэгүүд уран найруулгынгаа талаар дутагдалтай гэжэ харагшадшье, театрай шэнжэлэгшэдшье тэмдэглэнэ. Энэ һанамжын зүбтэй байһаниие эгээл юрын жэшээ дээрэһээ харахаар. Зүжэгэй үйлын хүгжэлтын таһалданги, ойлгосогүй байхада, зал соо хүлгөөтэй, шууятай болошоно — үхибүүд һамаржа хөөрэлдэшэнэ ха юм. Тиихэдэнь харагшад тэдэниие шагнана гү, болино гү — хамаагүй юм шэнгээр актёрнуудай сценэ дээгүүр ябуултахань халагламаар байна.

Харин театр ямархашье зүжэгүүдые табихаар хаба шадалтай. Һайн зүжэгүүдынь энээниие гэршэлнэ ха юм. Актёрнуудынь булта шахуу дуулаха, хатархадаа бэрхэнүүд. Наада зугаа ехэтэй зүжэгүүдые ёһотой һайндэр мэтээр харуулжа шададаг байна. Репертуараа ямар нэгэн тодорхой шэглэлтэй болгожо, зохёохы бэдэрэлгэ зүрхэтэйгөөр хээ һаа, энэ коллектив нягтархашье, амжалта түйлахашье һэн ха. Мүнөө манда асарһан зүжэгүүдыень хаража үзэхэдөө, иигэжэл һанамжалхаар байна.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. ба Б. Стругацкинуудай «Хүбүүхэй», А. Червинскиин «Крестики-нолики» гэһэн зүжэгүүдһээ хэһэгүүд.

Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан

ХЭМЖЭЭ АБАХААР БОЛОО

Түнхэнэй районой партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд соёлой-спортивна комплекснуудые эмхидхэлгын хүдэлмэри эхин шатадань зарим тэды үнгэргэһэн байна. Харин мүнөө хахад жэлэй үнгэрөөд байхада, ажалшадай сүлөө сагые удхатай һайнаар эмхидхэхэ энэ хүдэлмэри буурашанхай гэхээр. Хүдэлмэриин элдэбын түсэбүүд, хэгдэхээр хараалагдаһан хэрэгүүд саарһан дээрэ бэшэгдээд лэ, томо зузаан хабтаһан соо ябталагдан, холо дарагдашанхай хэбэртэй.

Соёлой-спортивна комплекснуудые эмхидхэһэн организацинуудай материальна үндэһэнэй һула дээрэһээ энэ хүдэлмэриин охин бууража магадгүй. Имагтал календарь дээрэхи улаан тоогоор бэшэгдэһэн һайндэрнүүдые үнгэргөөд лэ, юрын үдэрнүүдтэ гараа һула табяад байдагшье хүнүүд бии. Соёлой-спортивна комплекснуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ мэргэжэлтэдэй дуталдаһаниинь эли. Юрэдөөл, олоороо зүбшэжэ хэлсэхээр байдал район соо тохёолдоод байна. Хүдөөгэй ажалшадай сүлөө сагаа аша туһатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай комплекснууд яахадаа байгуулгынгаа эхин шата дээрэ мартагдажа, олондо туһатай ажал ябуулхаяа болишохо болоноб?

«Ажалай эрхим дүнгүүдые түйлалгэ хадаа хүдэлмэришэ зоной ажаһуудалые хэр зэргээр хангаһанһаамнай дулдыдаха» — гэжэ түрэл Коммунис партиимнай XXVII съезд дээрэ хэлэгдэ һэн. Соёлой болон спортивна талаар ажалша зоноо хангахадаа; бидэнэр тэдэнэй бэеын элүүр энхые сахиха зорилго табина гээшэбди. Эмхидхэгдэһэн энэ ажал нэгэ-хоёр жэлэй юумэ бэшэ ааб даа. Хэдэн олон организацинуудай хүсэеэ нэгэдүүлжэ, бүгэдын оролдолгоор бэелүүлжэ байха хамтын хэрэг, уг зорилго мүн гээшэл.

Май һарын һайндэрнүүдтэ соёлой-спортивна һайндэрнүүд районой түб Хэрэн тосхондо тон һонирхолтойгоор үнгэргэгдэһэн юм. Пенсионернүүдһээ эхилээд пионернүүд хүрэтэрөө барилдаа, урилдаануудта, харалгын концертнүүдтэ хабаадалсаһан байна. Теэд мүнөө тиимэрхүү мүрысөөнүүд мартагдаа тооной. Гансал Хэрэнэй соёлой болон амаралтын парк соо залуушуулай кафе хүдэлжэ, амаралтын үдэрнүүдтэ тэндэ олоороо суглараһан зон хүл хөөрсэг болодог.

Буряад зоной заншалта һайндэрнүүдэй нэгэн болохо Сурхарбаанһаа бэшэ соёлой болон спортивна һайндэрнүүд Түнхэнэй райондо үнгэргэгдэхээ болишонхойл. Соёлой байшангуудай дэргэдэхи агитбригаданууд, фольклорно болон дуу, хатарай ансамбльнууд, арадай театрнууд яашоо гээшэб? Тэдэнэймнай «дууниинь» яагаа һулахан бэ? Гансал «Восточные Саяны» колхоздо эмхидхэгдэһэн «Хэнгэргэ» гэжэ фольклорно ансамбль, малшадта, үбһэшэдтэ ошожо байдаг һурагтай.

«Мир» колхозой Галбай нютагта «Истина» гэжэ нэрэтэй агитбригада үнгэрһэн хэбэр эмхидхэгдэһэн юм. Агитбригадын гэшүүд ехэнхинь залуушуул. «Сурхарбаан-86» һайндэртэ тэдэнэр яһала һайн удхатай, хүнүүдэй шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар боломоор программа дурадхаа һэн. Бүхы программань «Архи ууха ябадалтай тэмсэнэбди» гэһэн удхатай байгаа. Тус агитбригадын тэрэл хэм соогоо шангалан хүлэлдэг һаань, хэды һайн байха һэм!

Теэд агитбригада болон ансамбльнуудта нютагай зон үсөөноор хабаадалсана. Нютагуудай клубууд болон соёлой байшангууд ехэнхидээ багаханууд, задагай хүйтэн байдалтай. Энээн дээрэһээ эмхидхэжэ эхилһэн хүдэлмэри олон хүниие һонирхуулна, суглуулнагүй ха. Соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ улам ехэ анхаралай хандуулагдажа байһан сагта, тэдэнээ бүри хараһаа алдажархёод байхамнай хайшаа юм бэ? Зунай зулгы сагта үбһэшэдөө зугаа наадаар, удхатай концертнүүдээр хүсэд хангаагүй, бригаданууд хоорондын спортивна мүрысөөнүүдые эмхидхээгүй хадаа таряашадаа тиимэ юумээр баясуулхада яагаа юм? Энээн тухай гансашье соёлой хүдэлмэрилэгшэ бэшэ, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэхэ ёһотой.

Зунай үедэ Хэрэн тосхон соо олохон газарта хүүгэдэй наадажа, сүлөө сагаа үнгэргэхэ талмайнууд бии болоо. Тус талмайнуудые тосхоной предприятинууд хүүгэдтэ барижа үгөө гээшэ. Теэд энэ талмайнууд дээрэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха хүнүүд үгы байгаа. Энэмнай баһал соёлой-спортивна комплексын гуримаар ябуулгадаха ёһотой хүдэлмэри бшуу даа. Тус талмайнууд дээрэ харюусалгатай хүнүүдые хүдэлгөө һаа, гэр бүлын мүрысөөнүүдые, ниитын хүсөөр концертнүүдые, янза бүриин наада эмхидхэхэл һэн бээз.

Газаамнай намар оробо. Уданшьегүй харалган үдэрнүүд эхилхэнь. Хүдөөгэй соёлой байшангууд, клубууд, спортзалнууд, библиотекэнүүд үбэлжэлгэдөө хэр зэргэ бэлдэнэ гээшэб? Үбэлэй шанга хүйтэндэ дээрээ ортохоёо байнагүй аабза? Үнгэрһэн үбэл Монгойн, Хуурай-һубагай, Тоорын, Жэмһэгэй соёлой байшангууд соо дэгэлээрээ һууxаар лэ байһан юм. Мүнөө жэлдэ урданайхияа дабтангүй, үнэн зүрхэнһөө үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ ёһотой.

Районой соёлой түбүүд мэргэжэлтэдээр дуталдана. Энэ хадаа мүнөө үеын шухала асуудал гээшэ. Залуу мэргэжэлтэдэй олонхинь клубууд болон байшангуудай бирагүй байдалһаа зүрхэ алдашана. Районой соёлой таһаг эдэ мэтын асуудалнуудые шиидхэхэ арга бэдэрхэл ёһотойл.

Мүн соёлой-спортивна комплексын үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриинь эдэбхижүүлхэ тухай бултааран сугларжа хэлсэхэ, зохихо хэмжээнүүдые абаха саг ерээ бэшэ аал?

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

ОГОРОДОЙ ЭДЕЭ ХУРЯАНА

Намарай эхин һара сентябрь гаража, алтан намарай хаһа хүрэжэ ерээ. Оршон тойронхи модод шарлажа эхилээ. Намарай халуун хаһын хүдэлмэри хаа хаанагүй бусална. Хүрбын совхоз Бэлшэр гэжэ газарта огородой ургамалнуудые таринхай юм. Тус огородой баян хэшэгтэ эдеэн хуряагдажа дүүрэнтэбэ. Тээгдын дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад хартаабха малтана, мүн бусад огородой эдеэ хуряаха хэрэгтэ туһалалсана. Һаяхан 8-дахи классуудай һурагшад тэндэ ошожо, хартаабха малтаһан байна. С. Доржиев, В. Еронтьев, М. Холхонов бусад һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадаа. Иигэжэ һурагшад түрэл совхоздоо горитой туһаламжа үзүүлнэ.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Хүрбын совхозой Дээдэ-Нуга гэжэ газартахи үбһэ хуряалгын звеногойхид үбһэ хуряалгаяа үни түгэсэжэ, хүршэ звеногойхидтоо туһалалсаа юм. Харин мүнөө тус звеногойхид ерэхэ жэлэй ургасада һаналаа табин, хониной байрын наг, шэбхэ малтажа сабшалан дээрээ гаргана. Наһажаал болоһон дүршэлтэй механизатор Д. Б. Доржиев, пенсионер Д. Б. Базаров, звеноо даагша Д-Н. Кожевников гэгшэд энэ ажалда эдэбхитэйгээр хабаадана гэжэ тэмдэглэхээр.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Хори.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС
АПН

СССР-эй ДЕЛЕГАЦИ ЖЕНЕВЭ ЕРЭБЭ

ЖЕНЕВЭ. Ядерна болон замбуулинай зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй талаар совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй зургаадахи раундые үнгэргэхын тула СССР-эй делегаци эндэ ерэбэ.

Хөөрэлдөөнүүдтэ СССР-эй баримталха хараа шугам тодо ойлгосотой, гээд делегациин хүтэлбэрилэгшын үүргые дүүргэгшэ, онсо даалгабаринуудай талаар элшэн сайд А. А. Обухов эндэ ерэмсээрээ хэһэн мэдүүлгэ соогоо тэмдэглээ. Манай партиин XXVII съездын зохёон хараалһан гадаадын политическэ заабаринуудта, байгша оной январиин 15-да КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой найруулһан энэ зуун жэлэй эсэс тээшэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые шата шатаарнь усадхаха программада энэ хараа шугам үндэһэлнэ.

ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН 40-дэхи СЕССИ ТҮГЭСЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 40-дэхи сесси түгэсэбэ. Мүнөө жэлые Эб найрамдалай уласхоорондын жэл гэжэ соносхоһон сессиин дүнгүүдые сэгсолхо зуураа, амгалан тайбан ба аюулгүй байдалай аша туһада ООН-иие саашадааашье ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй гээд тэрэнэй түрүүлэгшэ Х. де Пиньес (Испани) түгэсхэлэй заседани дээрэ тэмдэглэбэ.

Советскэ Союз түрүүтэй социалис гүрэнүүдэй, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй эб найрамдалта олохон оронуудай хүсэлэл оролдолгонуудай ашаар 40-дэхи сессиин баталан абаһан шиидхэбэринүүд мүнөө үеын политическэ шухала асуудалнуудта политическэ шэнэ гуримаар хандаһан шэнжэтэй болоо. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, буу зэбсэгүүдые замбуулинда нэбтэрүүлгые болюулха, уласхоорондын байдал һайжаруулха талаар хамтын тодорхой хэмжээнүүдые абахые тэдэнь уряална.

Ядерна туршалгануудые болюулха болзорые һунааха гэһэн Советскэ Союзай шиидхэбэри дэмжэгдээ. Диилэнхи олонхи дуугаар баталан абтаһан резолюциие гансал США, Англи ба Франци дэмжээгүй. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй бусад бүхы гүрэнүүд мораториие дэмжэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһанаа Генеральна ассамблей элирхэйлээ.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН 41-дэхи СЕССИ НЭЭГДЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сесси эндэ хүдэлжэ эхилбэ. Бүгэдэ ниитын амгалан тайбан ба аюулгүй байдал хангаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан усадхаха асуудалнууд сесси дээрэ гол һуури эзэлхэ юм. Гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые үнэхөөрөө хангаха гурим байгуулха тухай асуудал сесси дээрэ хаража үзэхые бүлэг социалис гүрэнүүд дурадханхай. Тэрэнэй үндэһэ һууринь КПСС-эй XXVII съездээр хараалагданхай.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сессиин түрүүлэгшээр Бангладешэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Хумайюн Рашид Чоудхури нэгэн дуугаар һунгагдаа. ООН-ой Устав соо батадхагдаһан зорилгонууд болон гол ёһонуудые бэелүүлгэдэ, уласхоорондын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, үгээ ойлгосолгые гүнзэгырүүлгэдэ хамтын тодорхой хубитаяа оруулхые сессиин делегадуудые тэрэ уряалба.

ХЭДЭХЭН ҮГЭЭР

ПАРИЖ. Францийн премьер-министр Жак Ширак национальна оборонын дээдэ һургуулида үгэ хэлэхэдээ, «ондоо оронуудай хуулинуудһаа дулдыданги байдалда» оруулхагүй хараа шугам Франци баримталха зэргэтэй гээд американ «стратегическэ хамгаалхы үүсхэл» тушаа мэдүүлээ. Тиихэдээ «одото дайнай» программые зохёон табилгада Париж хабаадаха ёһотой гэһэн һаянай мэдүүлгэһээ Ширак арсаһан болоно.

ХЕЛЬСИНКЭ. Энд социалис оронуудай киногой үдэрнүүд нээгдээ. Болгариин, ГДР-эй, КНДР-эй, Кубын, Венгриин, Польшын, Чехословакиин, СССР-эй уран һайханай фильмүүд тэндэ харуулагдаха байна. Социалис оронуудай киногой үдэрнүүд заншалта болонхой, Финляндида 16-дахяа үнгэргэгдэжэ байнхай.

МАДРИД. Испанида Мадридай «Монументаль» театрта Киевэй гүрэнэй Т. Шевченкын нэрэмжэтэ оперо болон баледэй академическэ театрай балетнэ труппын концерт тухай материал «Ехэ илалта» гэһэн гаршаг доро «А-бэ-сэ» газетэ толилбо.

Днепр дээрэхи хотоһоо совет баледэй уран бэлигтэн түрүүшынхеэ Испани ерээ юм. «Лебединое озеро», «Спящая красавица», баледүүдые, мүн концертнэ программа харуулха юм. СССР-эй арадай артистнар Татьяна Таякина, Валерий Ковтун гэгшэдые харагшад ендэр дээрэһээ удаан табинагүй. Валерий Писарев, Раиса Хилько, Татьяна Боровик гэгшэдые — бэлиг талаантай залуушуулые шүүмжэлэгшэд онсолон тэмдэглэнэ. Киевэй театрай гастрольнууд болбол «хэтэдээ мүнхэ балетнэ классикын ёһотой һайндэр мүн» гээд «Панс» газетэ бэшээ.

ГАВАНА. Номой уласхоорондын гурбадахи яармаг-выставкын нээлгэ хадаа Кубын соёлой ажабайдалда ехэ үйлэ хэрэг болоно. Бүхы түбинүүдэй табин оронһоо мянгаад шахуу хэблэлнүүдэй, ном худалдадаг фирмэнүүд болон нэгэдэлнүүдэй, мүн тэрэщэлэн уласхоорондын элдэб эмхинүүдэй, тэрэ тоодо ООН-ой болон ЮНЕСКО-гэй түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадана. «Ном — арадуудай хоорондохи хани барисаанай болон социальна дэмжэлтын хүүргэ мүн» гэһэн уряа доро Гаванада хоёр жэлдэ нэгэ дахин яармаг-выставкэ үнгэргэгдэдэг юм. Кубын ниислэл болбол бусад түбинүүдэй ном хэблэгшэдтэй Латинн Америкын фирмэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй уулзадаг заншалта газарынь болонхой. Выставкэдэ табигдаһан зургаадахи ном бүхэн Кубада хэблэгдээ юм. Үзэг, бэшэг мэдэхэгүй байдалые усадхаха талаар ниитэ национальна кампаниин 25 жэлэй ойдо номой выставкые эмхидхэһэн орон экспозици бэлдээ. Соёлой ба эрдэм гэгээрэлэй талаар Эрхэ сүлөөтэ олтирогой түйлаһан үнэхөөрөө айхабтар ехэ амжалтануудые тэрэ эли тодоор харуулна.

Аха дүү арадуудай эбтэй этэй бүлэ соо

«СЭДЬХЭЛЭЙ ДҮЛЭН СЭНТЭЙ ЮМ»

«Залуу уран зохёолшо табан жэлэй агуу барилганууд дээрэ» гэһэн регионально зүблөөн-семинар Хакасиин автономито областиин ниислэл Абакан хотодо боложо үнгэрөө. Тувагай, Яхадай, Хадата Алтайн, Хакасиин залуу уран зохёолшодтой суг Буряадай түлөөлэгшэд — Улаан-Үдын авиационно заводой слесарь, прозаик Виктор Трошкин, Түнхэнэй районой «Саян» газетын редактор, прозаик Владимир Тулаев, мүн эдэ тэмдэглэлнүүдэй автор Галина Базаржапова гэгшэд зүблөөн-семинарта хабаадаһан байна.

1931 ондо тус автономито областиин захиргаанай болон соёлой түб болоһон, 50 гаран жэлэй түүхэтэй залуухан Абакан хотын үзэсхэлэнгүүдые шэнжэлэн бэдэржэ зоболтогүй: бүхы город альган дээрэ мэтээр нэмжын харагдадаг юм. Набша ногоогоор үргэлжэдөө бүрхөөгдэһэн үргэн уужам гудамжануудынь, хойно хойноһоо ербылдэн бодоһон гэрнүүдынь сонхонюдөөрөө ялаганан эмнижэ байгаа бэлэй. Түрэл Улаан-Үдэтэеэ эжэлүүдгүй жэшээд үзэнэбди. Өөһэдымнай хото сэдьхэлдэмнай хэды дүтэ, нюдэндэ урин дулааншье һаа, эндэхи гэрнүүд архитектурна байгуулгынгаа дабтагдашагүй түхэл янзаар манай ниислэлһээ һураггүй үзэмжэтэйшье, өөрын онсо нюур шарайтай гэжэ мэдэрхээр байба. Хоёр адли гэрнүүд үгы. Үнгэ будагынь барилгынгаа шэнжэтэй зохилдуулагатай мэтэ. 150 мянган хүн эндэ ажаһуу-на. Аэропортһоо город орожо ябахадаа, таксист ехэл смогорхолтойгоор иигэжэ хэлээ һэн:

— Ногоон найза хототойбди. Гурим гээшэмнай хэлсээнгүй. Үйлсэ, талмайнуудта зорюута хараарайт: хайша хэрэг хаягдаһан саарһа, бог шорой сбёорхогүйт. Сэбэрхэн, сэлгеэхэн даа. Ондоо ямаршье городтой һэлгэшэгүй, сасуулшагүй юм. Агаарынь гэжэ — амилжа ханахагүйш. Талын дунда ха юмбибди. Дүрбэн зүг, найман хизаарай һалхин нэбтэ үлеэжэрхидэг. Томо предприятинуудай сэбэрлэлгын һайн түхеэрэлгэнүүдтэй. Ууяжа бааяжа, хара утаа бушхажа байдаггүй... Иигээдшье «Хакасидаа» хүрэшэбэбди,— гээд, үгэеэ таһалдуулна.

Абаканда ажаһуугшын үгэ бүхэниие сэгнэн шагнажа ябаһаар, «Хакаси» гэһэн гостиницын богоһодо буубабди. Эртэ урдын сагһаа хойшо түүхэтэ гүбээ, добуунуудаар алдаршаһан, мүнөө сагта дэлхэй дээрэхи эгээл томо ГЭС-үүдэй нэгые — Саяно-Шушенскын ГЭС-ые бодхооһон, иигэжэ үнгэрһэн үе ерээдүй хоёрые хоорондонь бүхөөр зангилан «уяһан» Хакасиин газарта буухадаа, ээлүүдгүй һонирхолдо абтаа һэмди. Иимэл мэдэрэлтэйгээр гостиницын дабхарнуудта гараа бэлэйбди.

ҮНЭТЭ ҮРЕЭЛ

ҮГЛӨӨДЭРЫНЬ семинар-зүблөөндэ сугларагшад «Онтохон» гэһэн хүүгэдэй театр тээшэ субанад. Үльгэр онтохоной удхаар үнгын гоёор шэмэглэгдэһэн энэ байшанда багашуул сугларжа, наһан заяандаа мартагдашагүй үзэгдэлнүүдтэй ушардаг, искусстватай харилсадаг гэжэ һанахада, хэды аятайб. Эди шэдидэ этигэдэг гүлмэр хаһымнай үнгэршэһэншье һаань, мүнөөдэр наһан соо оло тудалдамаар бэшэ уулзалгада хабаадахамнай бшуу. РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, Ленинскэ болон Гүрэнэй шангуудай лауреат С. В. Михалков зүблөөндэ ерэнхэй гэжэ дууланхай һэмди. Үзэг бэшэг мэдэжэ эхилхэһээ гү, али бүри уридшье манай танилсажа талархадаг «дядя Степа» геройтой адли үндэр томо бэетэй Сергей Владимировичай орожо ерэхэдэнь, зал халуун альга ташалгаар угтаа. Нэн түрүүн КПСС-эй Хакасиин обкомой секретарь Г. А. Трошкина амаршалгын үгэ хэлэбэ. Хакасиин Уран зохёолшодой холбооной литературна консультант М. Е. Кильчичаков удаань бодожо, Москвагһаа болон автономито республика, областьнуудһаа зүблөөниие хүтэлбэрилхөөр ерэһэн хүнүүдые нэрлэн дурдаад, иигэжэ хэлэбэ.

— Энэ уулзалгамнай ёһотойл Тун-Пайрам мэтэ. Сибириин арадуудай эгээл урданай энэ һайндэрые бултанда хүндэтэй аха захатан үреэл үгөөрөө эхилдэг байһан юм. Ушар иимэһээ Сергей Владимирович Михалковто үгэ үгэе.

Олон тоото зохёолнуудыень уншажа үндыһэн бидэнэр үндэр наһанай үгсүүртэ тороогүй, хүнгэн сарюун, һонор задарюун хоолойтой Михалковые анхаралтайгаар шагнанабди. «Хэблэгдэжэ эхилһэн хаһаяа һананаб. Иимэ зүблөөнүүдээр манние улүүсэ эрхэлүүлдэг бэшэ һэн. Мүнөө хадаа арга, эрхэмнайшье үргэдөө ха юм. Зохёохы ульһатанай арга боломжыень заажа үгэжэ, һанааень хүсэлдүүлхээр лэ. ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбоонуудай үүсхэлээр залуу бэлигтэн үнэхөөрөө дэмжэгдэнэ гээшэ. Илангаяа национальна литературануудай хүгжэлтэдэ саг үргэлжын, һуларшагүй анхарал хандуулагдана,— гэжэ нүхэр Михалков үгынгөө эхиндэ мэдүүлээд, мүнөөнэй залуу уран зохёолшын үүргэ, обществодохи һуури тухай бодомжолнуудаа үргэлжэлүүлбэ.

Сибириин хизаар ажахын асари ехэ хүгжэлтэдэ оронхой. Ганса Хакасидахи Саяанай территориально-үйлэдбэриин комплексдо элдэб һалбариин 120 предприяти оролсохо. Мантан иимэ барилгануудай бодхоогдожо байхада, уран гоё шүлэг, рассказуудые, повесть, пьесэнүүдые бэшэхэһээ гадна мүнөөнэй уран зохёолшо үе сагайнгаа байгуулхы хүсые үнэн сэхээр, үргэмжэ һайтайгаар дуулан түүрээхэ публицист байха ёһотой. Шэмэрүүн уларилтай хизаарые шэнжэлэн хубилгагшад — ажалай баатарнууд, тэдэнэй хэрэгүүд тухай очеркнууд хэблэлэй хуудаһануудта толилогдожо байха ёһотой гэжэ нүхэр Михалков тодорхойлон хэлэбэ. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной VIII, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной VI съезднүүдэй заабариин ёһоор уран зохёолшод ажабайдалтай холбоогоо бэхижүүлхэ зэргэтэй. Тиихэдэнь иимэ жанр сэгнэшэгүй ехэ туһатай. Олон ондоо мэргэжэлэй, олон ондоо яһанай хүнүүд мүнөөдэр сугларaa. Энэ уулзалгамнай дэмбэрэлтэй үндэһэтэй. Литературануудай болон национальна харилсаае хүгжөөлгэдэ шухала арга нүхэсэл болохо. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүндэ абалгын эрилтэнүүдые шангадхахаар болоо гэжэ нүхэр Михалков ажаглаба. Гүйхэн удхатай, ажабайдалай амин шухала асуудалые табижа шадаагүй, һудаһыень дайраагүй зохёолнуудта һайн, магтаалай рецензи бэшэлгэн болюулагдаха ёһотой. Эртээнһээ яаран заатагүй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүнэй билеттэй болохо һэм гэһэн хүсэлдэ ээлэгдэшоод байнгүй, үргэн олониитын һайшаалда хүртэмэ 2—3 ном гаргүүлха, шадабаряа жэншэдгүй мүлихэ хэрэгтэй. Уран зохёолшо болохом гэһэн хүсэл ямар ушарта бэелхэб? Сэдьхэлэйнгээ уряагаар гуурһа гартаа бариһан хүн иимэ найдалаа бэелүүлхэ аргатай гэжэ үнинэй уран зохёолшо хэлээ һэн.

Дэлхэйн литературын институтда хүдэлдэг критик Т. Н. Очировада үгэ үгтэбэ. Эрдэмтэн-литературовед Сибириин бага яһатанай литературануудта 60-дахи, 70-дахи онуудта болоһон хубилалтануудта, национальна онсо шэнжэдэнь, жанрнуудтань тогтон, шэнжэлэл хэбэ. Хакасиин эрдэм-шэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэ, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. С. Чиченин, Абаканай пединститудай багша В. П. Прищепа гэгшэд мүнөө үеын хакас, мүн ород хэлэн дээрэ бэшэдэг эндэхи залуу уран зохёолшодой бүтээлнүүд тухай хөөрэжэ үгөө. РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной литературна консультант В. И. Чукреев зүблөөнэй саашанхи хүдэлмэри тухай соносхол хэжэ, энээгээр пленарна заседани дүүрэбэ.

Үдэшэлэн КПСС-эй Абаканай горкомой ехэ зал соо Социалис Ажалай Герой, уран зохёолшо С. В. Михалковтой уулзаха дуратайшуул сугларaa. Мэдээжэ уран зохёолшо олон тоото асуудалнуудта харюусаһан байна. Зарим харюуень дурдая.

Асуудал: Өөрынгөө бэшэхэ гансал юумэн тухай зохёолшын һайн мэдэдэг байгаа һаань, уран бүтээл хүсэндөө хүрэхэ байна гү?

Харюу: Үгы. Хэрэглэхэ материалһаа гадуур мянга дахин ехэ юумэ мэдэхэ, шэнжэлхэ, бодомжолхо ёһотой.

Асуудал: Уран зохёолшо хаанаб даа, заатагүй ажаллаха ёһотой гү?

Харюу: Үнэн дээрээ уран зохёолшо литературна салин хүлһөөрөө ажамидаржа шадаха ёһотой. Ажаллаа һаа, бодото һууринь газетэ болон журналнуудай соёл гэгээрэлэй, искусство, литературын темэнүүдтэ дүтэрхы таһагуудта [illegible] һананаб. Би өөрөө хүд[illegible]эрищэн, геолог ябаһанаа редакциин бэшэгэй таһагта хүдэлөө һэм.

Асуудал: Зохёохы зорилгонууд тухайгаа хөөрэжэ үгыт?

Харюу: Драматургида 36 пьесэ бэшэгдээ, 18-ниинь хүүгэдтэ зорюулагданхай. М. Горькиин эртын рассказуудай, мүн Ф. Достоевскиин зохёолой удхын үндэһөөр бэшэгдэһэн пьесэнүүдни театрнуудта дамжуулагданхай. Сатирическэ гүнзэгы удхатай комеди бэшэхэ хүсэлтэйб. Баснинуудаа, хүүгэдтэ зорюулагдаһан зохёолнуудаа үргэлжэлүүлхэб.

Саашань нүхэр Михалков СССР-эй Уран зохёолшодой ээлжээтэ съезд дээрэ болоһон хөөрэлдөөнһөө уламжалан литературна хүдэлмэридэ хубилалта хэхэ гээшые ямараар ойлгохоб гэхэдэ, уран хурса, эрхим зохёолнуудай бодото харюу болохо гэжэ тайлбарилба. Ниитынгэ уялганууд, хари гүрэнүүдээр аяншалганууд тухай шог маягтайгаар хөөрэхэдэнь, талархалтай, таатай байба. Уулзалгын түгэсхэлдэ айлшанда нютагай ёһо заншалаар ягаа-улаан үнгэтэй уужам ута хакас самса үмдэхүүлэгдэжэ, хүхюу зугаан дэлгэрээ һэн.

ГОЛ ТОБШОЛОЛ

БАЙГААЛИИН үршөөһэн бэлигые ори гансахан сусалдал унтараажархингүй, дэбэргээн дэгжээхын тула юун хэрэгтэйб? Иимэ асуудал семинар-зүблөөниие хүтэлбэрилэгшэдыешье, эндэ хабаадагшадыешье бүримүһэн ээлээ бшуу. Поэзиин секциие мэдээжэ совет поэт Юрий Кузнецов хүтэлбэрилөө. «Советский писатель» хэблэлэй национальна литературануудай редакциие даагша Роберт Винонен, Красноярска хизаарта ажаһуудаг, ажалладаг поэдүүд Геннадий Сысолятин, Зорий Яхнин, Тувагай хэблэлэй ахамад редактор Юрий Кюнзюгеш, Хадата Алтайн Уран зохёолшодой холбооной харюусалгата секретарь Брэнтой Бедюров гэгшэд залуу зохёолшодой гар бэшэгүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа. Шүлэгүүд соо өөрын хуби заяан, намтар, ажабайдалда эдэбхитэй хараа шэглэл мэдэрэгдэнэ гү гэһэн харааһаа сэгнэгдэһэн байна. Тойроод болоо байһан юумэ юрэ зураглажа, өөрынгөө хандасые харуулжа шадаагүй гү, али олон үгөөр дашуурха гэхэһээ эхилээд дутуу дундануудзаагдана. Нэгэн амин, нэгэн адли һанамжануудайшье, арсалдаата үенүүдтэшье тойруу гулгуугаар бэшэ, харин үнэн зүб, тодорхой сэгнэлтын үгтэдэг байһандань баясамаар һэн.

Тэд зүбшэн хэлсэлгээр хизаарлаа бэшэбди. Хоёрдохи үдэрынь секционно хэшээлнүүдэй дүүрэхэдэ, бүлэг бүлэгөөр таһаржа, Абаканай ажалша коллективүүдтэ хүрэбэбди. Буряадай түлөөлэгшэд «Хакоблшвейбыт» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, өөһэдынгөө литературын хүгжэлтэ, ямар үг зорилготойгоор ерэһэнээ тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгөөд, шүлэгүүдээ, бишыхан рассказуудаа уншаабди. Шогууша аад, нэгэ хомхой хүнэй яажа хэһээгдэһэн тухай Владимир Тулаевай шог ёгто рассказ илангаяа һайшаагдажа, энеэдэ зугаан дэлгэрээ һэн. Удаань предприятиин партбюрогой секретарь С. Ю. Каснинатай цехүүд соогуур ябажа, хүдэлмэриинь эгээл зүйтэй, һайн онол аргануудые хадуужа абабабди. Гол түлэб хубиин захилаар продукци бүтээгдэдэг, һайн шанар туйлахын тула һэльбэн шэнэдхэлгэ тэндэ үргэнөөр ябуулагдажа байна.

Областиин «Ленин Чолы», «Советская Хакасия» газетэнүүдтэ зохёолнуудһаамнай бүхэли хуудаһа бүридхэн толилогдоһон, радио болон телевизионно дамжуулгануудта хабаадаһан байнабди.

Хэдэн үдэрэй туршада мүр даган оршуулагдаһан нилээд олон гар бэшэмэлнүүд шэнжэлэгдэжэ, шүүмжэлэгдэжэ, 6-ниинь һайн гэһэн сэгнэлтэдэ хүртөө. Хакасиһаа Галина Казачиновагай, Наталья Ахпашевагай, Яхадһаа Николай Рыкуновой, Тувагай АССР-һээ Доржу Чуруг-Оолой, Евгений Антуфьевай зохёолнууд тэрэ тоодо оролсоо.

Зүбшэн хэлсэлгэһээ урматайнууд, энеэдэтэйнүүд бусажа ябахадамнай, Абакан хото аадарай уһанда сэмсытэрээ угаалганхай, набша сэсэгүүдээрээ даллан, олон үндэһэ яһатанай үринэрые амаршалжа байгаа бэлэй.

«Сэдьхэл зүрхэеэ доһолгоон, зобоохые айгаагүйл һаа, уран зохёолдо ямар нэгэн амжалта туйлажа магад» — иимэ тобшолол хэшээлнүүдэй үедэ тобойсо гаража ерээ. Энэ бодолһоо һубарин, «сэдьхэлэй дүлэн сэнтэй юм» гэһэн арадай сэсэн мэргэн үгэ дэмы бэшэ һанагдаа ёһотой.

Г. БАЗАРЖАПОВА.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

Сэхыень хэлэхэдэ, Түнхэнэй райондо малшадые соёлой талаар хангалга тиимэшье һанаһанда хүрэмөөр байдаггүй. Нютаг бүхэндэ харюусалгатай энэ хэрэг хэдыхэн лэ эдэбхитэдэй хүсөөр ябуулагдадаг, хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө тиимэшье ехэ дэмжэлгэ үзүүлэгдэдэггүй гэжэ заахаар. Гэхэтэй хамта, һүүлэй үедэ энэ хэрэгтэмнай

АГИТПОЕЗД ЗАМДАА ГАРАНХАЙ

зарим тэды хубилалтанууд боложо, найдал түрүүлмээр үүсхэлнүүд хойно хойноһоо хэгдэбэ.

Нэгэдэхеэр, арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ малшадые хангалгын асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээд, районно агитпоезд байгуулха тухай шиидхэбэри абтаа һэн. Тэрэниие КПСС-эй Түнхэнэй райкомой инструктор А. Н. Комиссаров толгойлжо, районой ГАИ-гай начальнигай орлогшо Б. Таханов эмхидхэлгын асуудалнуудыень шиидхэлсэхэ болобо. Малшадые хангаха хүнүүдшье бии аад, бүхы һаад түбэгүүдэй транспортын асуудалһаа эхилдэг хадань шэнээр бүридхэгдэһэн агитпоездые транспортаар таһалгаряагүй хангаха тухай хэлсэгдэһэн, тэрэнэй түлөө харюусалгатай нюурнууд нэрлэгдэһэн байна. Тиигэжэ агитпоездын бүридэлдэ районой соёлой байшангай концертнэ бригада (хүтэлбэрилэгшэнь — тус байшангай директор С. Бобков), санврач, библиотекарь, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ гэхэ мэтэнүүд оролсоо.

Тэдэнэй абажа ябаһан концертнэ программын яһала һонирхолтой байһаниие хараһан зон тэмдэглээ. Соёлой байшангай хореограф Елена Прокопьевагай гүйсэдхэһэн ород, буряад, цыган, молдаван хатарнууд, хүгжэмшэн Аркадий Брянскиин дууллаһан арадай дуунууд, Сергей Бобковой өөрынь зохёоһон дуунууд зоной һайшаалда хүртэнэ. Эдэнэй ябаһан лэ газарта хүнүүд олоороо сугларжа, концертнэ программатайнь һонирхон танилсаһан, асарһан номуудайнь, эд бараанайнь түлөө баярые хүргэһэн, анхарал, оролдолгыень сэгнэһэн байна. «Эхилһэн хэрэгнай энээгээр бү дүүрэшэһэй. Бидэндэ анхаралтайгаар хандабал, бидэ дам саашаа малшад, таряашадайнгаа захил дүүргэхэ, урма зоригыень бадаруулха байнабди», — гэжэ агитпоездын гэшүүдэй баясаһаншье, һанаата болоһоншье янзатайгаар хэлэхэнь тон зүб лэ.

Г. ТАРАНОВА,
Арадай депутадуудай Түнхэнэй райсоведэй соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

УТААНАЙ ГАШУУН ҮНЭР

01 МЭДЭЭСЭНЭ

Байгша оной үнгэроод байһан үе соо республика дотор 1171 дахин түймэр носоо гээд мэдээсэхэдэ, хүн бүхэнэй досоо уйдхартай болоно ёһотой. Галай аюулда 24 хүн, тэрэ тоодо 6 багашуул дайрууллжа, наһа бараһан байна. Энэ баримтые үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулжа үзэхэдэ, ажалшадай барилгын болон үйлэдбэриин ажаһуудаг, мүн һуралсалай, байрануудта түймэрэй һүжэрхэнь үлүү болоһон байба.

Гэр бүлэдэ гай гашуудал асардаг түймэрэй хойшолонгой хүндэ хүшэр байдагынь бүгэдэндэ мэдээжэ ааб даа.

Зүгөөр гал аюулда орогшодой диилэнхи олониинь һогтуу байһанһаа боложо, гэр байрадаа түймэр табиһан байха юм.

1986 оной март һарада «Загарайн районой Эльхи тосхондо түймэр болобо» гэһэн мэдээсэл түймэр сарагшадай командада дуулгагдаһан байгаа. Дохёо абаһан түймэр сарагшад ерэмсээрээ шатажа байһан гэрһээ эзэн байһан Брылевые гаргаба ха. Мэдэн гэһэйнь: тэрэнь шал һогтуу, тамхи татаһан аад, тэрэнэйнгээ гал хүсэд унтараангүй, унташоо ха юм. Гэрэй эзэн галай утаанда хахажа, наһа бараа.

Хэнэйшье мэдэһээр һогтуу хүн мэдээгээ алдахадаа, тойроод юунэйшье боложо байһые мэдэхээ болидог гээшэ. Тиимэһээ һогтуу хүн гай гашуудал хоёр эб нэгэн болодог ха юм. Һогтуу хүнэй гэмээр гэр бүлэнь, хүршэнэрынь галай аюулда орожо, хэды ехэ хохидолдо ороно гээшэб?

Хоёрдохи ушар — үхибүүдэй галаар наадаһанһаа боложо, бусаалтагүй ехэ гай гашуудал гэр бүлэдэ асарагдана. Үхибүүн зуруул абаад, наадажа мэдэбэ. Тэрэ зуруул хаанаһаа абааб? Балшар жаахан үхибүүд, иигэжэ хэлэдэг: «гэртэһээ»... эндэ бидэнэр лэ гэм зэмэтэй болонобди.

Байгша оной майн 14-нэй үдэр Загарайн районой Шэнэ Бэрээн тосхоной эрхэтэн И. И. Храпчугай гэр шатаһан байгаа. Шалтагааниинь гэхэдэ, гэртээ үлэһэн гурбан наһатай Сережа зуруул олоод, тэрэнээ носоожо эхилээ ха. Гэр соогоо галай носожо эхилхэдэ, галһаа айһан Сережа орондоо орожо, хоргодоо ха. Һараһаа урид Сережа стол дээрэхи клеенкоёо галдаһан юм. Энээндэнь тэрэнэй түрэлхид анхарал хандуулангүй үнгэргэһэн байна. Эндэһээ уламжалан тэрэ хоёрдохёо галаар наадахадаа гэр байраяа галдажа,

БАРИЛДААН ЭХИЛХЭНЬ

Шэлэй заводой спортын зал соо эдиршүүлэй дунда классическа барилдаагаар өөр хоорондоо түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэхэнь. Сентябриин 20-һоо 22 болотор үнгэргэгдэхэ барилдаанда хабаадагшад хоёр бүлэг боложо хубааргаад, барилдаха болоно.

Мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан спортсменүүдһээ республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэхэ юм. Эдэнэр бүхэсоюзна болон Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ республикынгаа нэрэ соло хамгаалха болоно.

Братск, Ангарск, Шэтэ хотонуудта үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ Зорикто Балдаков, Костя Степанов, Сергей Рогов, Владимир Сараев гэгшэд чемпионуудай нэрэ солодо хүртэжэ ерээ һэн.

С. ДОБРЫНИН.

ХАХАД ЗАМЫНЬ ГАТАЛАГДАА

СОФИ. Эндэ Майя Чибурданидзе Елена Ахмыловская (хоюулаа СССР-һээ) хоёрой хоорондо үнгэргэгдэжэ байһан шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын матчын түрүүшын хахад дүүрэбэ. Табан парти наадагдаа бшуу. Энэ богонихон замда дэлхэйн чемпионка 3,5:1,5 гэһэн тоотойгоор уридлажа ябана. Болгариин элитэ шатаршан, уласхоорондын гроссмейстер Евгений Ерменковто эдэнэй наадан тушаа хөөрэжэ үгэхыень ТАСС-ай корреспондент хандаба.

— Эхэнэрнүүдэй шатарай «хатан» зохёохы нөөсэеэ хүгжөөхэ гэжэ оролдоно гэжэ би баргсааха байнаб. Юуб гэхэдэ, тэрэ сагаанаар наадахадаа «хаалтатай» вариант эмхидхэнэ бшуу. Тэрэ энээнһээ урагша тиигэжэ наададаггүй һэн. Гадна Болгариин ниислэлдэ Майя позици баримталжа наадана. Тиимэ наада Ахмыловская хэдэг, тэрээндээ бэрхэшье гэжэ тоотой байһан юм. Харин Чибурданидзе түргэн, хурса комбинацинуудые, эгсэ эгсэ добтолгонуудые хэхэ дуратай һэн. Тэрэ Еленэдэ даамайхан шалгалта бэлдээ гэжэ би хэлэхэ байнаб. Мүнөө хадаа наадан дүн Майяда тон ехэ баяр баясхалантай байна гээшэ ааб даа.

Дэлхэйн чемпионка нааданайнгаа эхи элдэб янзаар хэнэ. Түрүүшын хоёр партида Майя сагаанаар наадахадаа, каталонско эхи шэлэһэн юм. Харин табадахи партидаа Индиин шэнэ хамгаалалта хэрэглээ. Гэртээ зохёоһон бэлэдхэлээ шадамараар хэрэглэн, тэрэ бата найдамтай позици абажа шадана. Нааданайнгаа эхиндэ булюу байдалтай боложо шадана. Хараар наадахадаа дэлхэйн чемпионка туршалга хээд абана: энээнһээ урагша Индиин хуушан хамгаалалта дуратайгаар хэдэг байһан һаа, мүнөө Грюнфельдын хамгаалалта хэжэ туршана. Энэ хадаа хүлеэгдээгүй ушар болоно, юуб гэхэдэ, түрүүшынгээ парти наадахадаа шүүхэ байдалтай боложо шадаа һэн, харин хоёрдохи партидаа найдамтайгаар тэнсээ һэн. Теориин талаар дүрбэдэхи парти ехэ һонин байгаа. Тэндэ М. Чибурданидзе шэнэ ябадал зоригтойгоор хээ.

Е. Ахмыловская нааданайнгаа эхиндэ орёо хатуу асуудалнуудые шиидхэхэ баатай болоно. Матчда бэлэдхэл хэхэдээ, тэрэ иимэ вариант хараадаа абаагүй байжа болоо. Чемпионкын урдаһаа тулган наадахын тула тэрэ нааданайнгаа эхиие ондоогоор хэхэ ёһотой гээшэ ха. Гэбэшье энэ матчда гайхалтай һонин хоёр шатаршад уулзаад, хурса гоё наада харуулна.

(ТАСС).

КАСПАРОВАЙ ИЛАЛТА

ЛЕНИНГРАД. Шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргын түлөө харюугаа абалгын матчын арбан зургаадахи партида Гарри Каспаров 41-дэхи ябадалдаа илалта туйлаба.

9.5:6,5 тоотойгоор Каспаров түрүүлжэ ябана.

17-дохи парти сентябриин 17-до болохо ёһотой.

(ТАСС).

ПАРТИ ХОЙШОЛУУЛАГДАБА

РИГЭ. Шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргын түлөө финальна уулзалгада хабаадагша Артур Юсупов Андрей Соколов хоёрой зургаадахи парти 41-дэхи ябадалдаа хойшолуулагдаба. Хараар наадагша Андрей Соколов 41-дэхи ябадалаа бэшэһэн байна.

(ТАСС).

ЭРТЭ УРД… НААДАНАЙ

Арбан табадахи партиин түрүүшын аккорднуудай зэдэлхын урда тээ баяр ёһолол болобо. Матчда аппеляционно жюригэй түрүүлэгшын үүргэ дүүргэжэ байһан, ФИДЕ-гэй вице-президент доктор Рафаэль Тудела Венесуэлын спортын национальна институдай тэмдэг Карпов Каспаров хоёрто барюулба. Энэ хадаа тэдэнэй эртэ урдын нааданда ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө үгтөө. Һүүлээрнь часы ябуулагдаа...

Хэдыдэхеэшье Грюнфельдын хамгаалалта наадана гээшэ бээз. Түрүүшынгээ ябадалые наадагша хоёр түргэн хээдхибэ. Тиигэжэ сагаа нөөсэлхэ ехэ хэрэг байна бшуу. Гэбэшье шэнэ темын аялга эхилээд байгша шатарай симфонидо хүсэн дундаа зэдэлээ. Нааданайнгаа эхиндэ үлүү байдалтай болохын түлөө дэлхэйн экс-чемпион арбан хоёрдохи ябадалдаа хүбүүгэе е5 гэжэ түлхибэ. Тиигэжэ нааданай һурамхи болоһон замһаа хадуурж түрилтэ хэхэ гээ бшуу. Энэ шэнэ ябадалаараа заал һаа, булюу байдалтай болохо байха гэжэ харагшадай олонхинь маргангүй һанаа һэн. Гэбэшье хараар наадагша Каспаров хэлэшэгүй уран шадамараар урдаһаань харюусажа, хүрмэгдөөд байһан орёо байдалһаа мултаржа шадаа. Жэшээнь, сагаантанай харюуда Кс8, Лв, е6 гэжэ харюу үгэхэдөө, сагаантанай үргэн фронтоор нэбшыһэн үсэд добтолго тогтоожо шадаа бшуу. Тэдэ хоёрой удаадахи ябадалнуудаа удаан бодомжолходонь, журналистнууд «хүүежэ байһан» хэблэлэйнгээ түб руу үшөө нэгэ ороод гараха аргатай болобо.

Корреспондентнүүдэй блокнодууд эндэл шэнэ һонинуудаар дүүрэдэг ха юм. Андрей Соколов Артур Юсупов хоёрой нааданай һонин Ригэһээ түргэн саг соо эндэ хүрэжэ ерэдэг байна.

Эндэ мэнэ мэнэ үнгэргэгдэжэ байдаг хэблэлэй конференцинүүд дээгүүр шатарай эгээл шухала, эгээл һонин мэдээсэлнүүд дуулгагдадаг. Президентын шэнэ болзорто кандидатураяа табиха дуратай байһанаа ФИДЕ-гэй президент Флоренсио Кампоманес журналистнуудта мэдүүлбэ. Тиихэдээ, бразилец Л. Лусена минии урдаһаа мүнөө дээрээ гансаараа байна гэжэ тэмдэглээ һэн.

СССР-эй Госкомспортын шатарай управлениин начальник Николай Крогиусһаа хэблэлэй түлөөлэгшэд Дубаи хото дээрэ үнгэргэгдэхэ бүхэдэлхэйн шатарай олимпиадада хабаадаха совет командын бүридэл мэдэжэ абаба. Харюугаа абалгын матчда хабаадагша хоёрһоо гадна, Андрей Соколов, Артур Юсупов ба бусад гроссмейстернүүд орохо юм. Эхэнэрнүүдэй командын бүридэлдэ Майя Чибурданидзе, Елена Ахмыловская, Нона Гаприндашвили, Марта Литинская, Нана Александрия гэгшэд оролсоно.

Эндэ түлөөлэгшөөр толилогдоһон корреспондентнүүдэй һонирхол харюугаа абалгын матчда хабаадагшадай бүхы талаа һонирхуулна. «Штабуудай» түлөөлэгшэд амаралтынгаа үдэрнүүдые тэдэнэй хайшан гээд үнгэргэһэн тухай хөөрэжэ үгөө. Мүрысөөнэй үедэ «амаралтын үдэр» гэжэ байдаггүй ха юм. Гэбэшье теоретическэ бэлэдхэлэй һүүлээр нэгэ багахан сүлөөтэй сагаа тэдэ өөһэдынгөө дураар хэрэглэнэ.

Үни холоһоо хойшо дуратай теннисээрээ Анатолий Карпов хэды парти наадаа, Нева мүрэн дээгүүр аяншалга хээ, номой хэдэн наймаануудта орожо, үмсынгөө библиотекэ нэмээгээ. Гадна һархяаг түүхэеэ

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.00—«Профессия — следователь». 2-дохи сери. 11.05—«Ан амитадай аймагта». 12.05—Баримтата фильмүүд. 13.05—Шэнэ һонин (13.10 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.10—Концерт. 16.35—«Бултанда зорюулагдаһан стадион». 17.05—Концерт. 17.45—«...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». **Улаан-Үдэ.** 18.30—«Байгал». 18.50—Киноочерк. **Москва.** 19.00—Продукциин шанар һайжаруулхын түлөө коммунистнууд тэмсэнэ. 19.30—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.45—Футбол. УЕФА-гай кубок. «Динамо» (Минск)—«Раба Это» (Венгри). 20.15—Футбол. Кубогуудта хүртэгшэдэй кубок. «Хака» (Финлянди)—«Торпедо» (Москва). 20.30—Футбол. УЕФА-гай кубок. «Спартак» (Москва) — «Люцерн» (Швейцари). 21.15—Футбол. УЕФА-гай кубок. «Легия» (Польшо) — «Днепр». 22.00—Время. 22.30—«Профессия—следователь»—3-дахи сери 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00—Шатараар дэлхэйн чемпионат.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55—Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 10.05, 14.20—Испан хэлэн. 10.55—Эрдэм - дэлгэрүүлгын фильм. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Түүхэ. 11.35, 12.35—Зоологи. 7-дохи класс. 12.00—«Суббото — түрэлхидэй үдэр». 13.00—Түүхэ. 8-дахи класс. 13.30—Астрономи. 10-дахи класс. 14.00—Эхэ орон юун-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Закаменск—34-33, п. Кырен—91-7-18, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Л… Н-03619. Заказ № 215. Индекс…